ver for Cl. The Pdition of this lotter. tren & R. Raman 1525 antains the voine articles as this of your 1514, with the following Within to this State to de Frien head and the ten Statutes in the petrague I leave - der Whis-Musica the leaf opposite the East leaf of this book . - The page in Redemand Port is longer than in this the fre continues eather la garantie. Memorant qu'ille articulus in forma predieta cosig: hatus huit lub magno sigillo domihi E fil. R.C. Hono regnissu no= not millus Fushie de Banco, in modum brevis patentis aun quodam bri clauso hib dat Reg. apo Weston il die Maii Imno predic= to quod ipsi omniaet singula in isto articulo predicto contenta autein facerent t exequerentmenon obstate quarticulus ille in oib cum dich Chahit Stoucestr caxij non concordat, te Theipit Statutum de Prisonibus com Justiciariis ad Quolam deli-

1 2 3 4 5 BRITISH 1 MUSEUM 2 Pialogus de fundamentis legum An glie et de conscientia.

Ber folgst meltjood e

MVSEVM BRITANNICVM

a prologus Meletens dialogus offidit que sunt primpia line fundamenta les gum angite /et qualiter conscientia in duribus calubus lecundum eate pri cipia et fundamenta formati debet. Eractat etiam breuiter qualiter bes ueltio itelligenda est feilicet/bbi len anglie Dedinaba eft propter colcientia bbi no/Et leiendum eft o no ofte: ouncut dicta principia line maxima clum benofcatur/led maxime ad das bernalus occasionem ad colligedum et in Compris tedigendum alios cas cus einfoc legis er quibus coscientia. formari debet. Linde ni faller plucini inueniri possunt quorum noticia no folum necessaria erit in curiis regie ab reddendum bnicutque quod sus um eft / sed eriam in fozo anime ab moucenoum omnes cus obsetuantes bona et Calubrem conscientiam/Le

Fo.it. aut bonam habet conscientia semper babebit leticiam/nec pena grauior ett quam iterius bulnus colcientie /1903 nuntur etiam ea dein fundamenta in lingua latina que prius quantum ad majore parte inde toltripta fuerunt in lingua gallica/bt oinnes experti in lingua latina faciliote recutlu babere poterint ab eadem/Et notandum elt quod noticia legis anglie et fudames torum eius est valde necessaria in hoc regno pro bona direccione consciétie. Manicum dicit Erodi.rr. Ron tons cupilces domum proximi tuinon bo= uem non alinum. et. non declarans que At domus vel tes proximi/et que nó/dicitigitur ler äglie her eltdoinus tua et hec eftres tua et heceft res prop imi tut. Ram ex lege humanarite 029 Dinata patet i quo elt iulticia in terras rum pollellione et dominio cerum. Lt quiequid per precepta huiulino di legis 3.11.

C .

in Sa

12

ri Õ

Û

possibetur/tuste possibetur/quod betb cotra cas tenetur ituste tenetur/Ideo cum dicit beatus Augustinus op non dimietitur peccatum nisi restituatur abiatum/dicit lex Anglie hec est ablaztio iusta e hec iniusta/bnde lex est optima interpres bbi restituz tio fienda bei non fizenda est.

fo.iii.

CIntroductio. Aidā doctor theolos gie multe familiaritatiset amicitie cum quoda studés te in legibus äglie/sic ei allocutus est. Er caulis multis magnum delideriu habui per annos plurimos scire/bnde ler anglie cepit kundameta. Ded quia marina pars legis anglie Ccribitur in lingua gallica/ideo non postuma mes iplo necer Audio meo proprio ad cog= nitionem inde attingere/nam in lin= gua illa lateor me ommino foze iner= pertum. Ideo amice dilecte qu te michifivelemet in omnibus negotiis meis Specialem conciliatorem seperinueni: tibiad prefens pre reteris occurri: Lup plicas bt micht edicere digneris bnde lex äglie kundamēta ceperit. Chtu deus. Hocopus grande est et vitra vices meas / attit ne tibi bideatur qu nec bolütatem habeā deli derto tuo.ac= A.iii.

quiefcere/libetiato faciam quob in me eft voto tuo latilfacere. Sed prius que lo de fundamentis alian legu q adhoc negotiu maxime spectare videtut intchialiquid vel breuiter offedere curcs Et tune de fundamentis legis anglie quid & neerim dicere libenter aggredis at Doctor. Gaudentiaio faciain nt hortaris. Unde leins q de quatuoz legibus que ad hoc negotium inaxime spectant/boctores tractant Primo de lege eterna/Secundo de lege nature q beaudini bocatur inter peritos legis anglic Lerrationis. Et ideo sub illo. hocabulo.s.legis rationis ad precens inde tractabo. Tercio de lege diuina. Et quarte de lege humana/Ideo pris mo de lege eterna tractant u ell.

De lege eterna capitli. f. Doctor. Sicuti quolibet artifice perilit ratio eoziun que constituütus

Fo.iiii.

per arte/ita etia i qualibet gubernatis one opertet quod preexistat rato ordi nis eoruque agenda sunt i eo qui gus bernationi presidet. Et sicutratio re= ru fiendarum per artem vocaturars bel ereplar terum artificiatarum /ita etiam ratio gubernantis actus lubs ditorum ratione legis optinet obsers uatf aliis que sunt de legis ratioe. De us enim per fram lapientiam crcatoz est vniuerlarum creaturaru/ad quas comparaturlicut artiferad artificias tum/ et etia gubernator omnium ac: tuum et motionum que inueniuntur i omnibus creaturs. Unde sicut ratio divine sapientie in quantū creature sunt per eum create/habet rationem artis vel exeplacis vel y dee / ita ratio diuine lapientie mouens oinnige le condita ad debitű finem optinet ratio one legis. Etlecudum hocler eterna nichtt eliudelle qua iplastruma ratt A inj.

ie

36

=

8

2

ĺs

n

gubernationis rerunt in deo/five iffa fumma ratio diuine Capientie / qua bult deus omnia a se codita moueri & derigiad bonú et debitumfiné. Unde lex eterna a Johnse gersone i descriptie ouibusteriminorumad theologia bti= lium describitut sic/Ler eterna est Diuma voluntas ordinativa recuma lu a arte poucibilium l'ine productarum quo ad operationes et motus et fines sigular . Itm lex eterna sub alia del eriptõe dicitur ppetua et costas volun= tas ius suú vnicuig tribués: tlicet hec descriptio etiā aliis legibus approprie atur/thecompetit pricipaliter iustitie dinine i ordine ad luas creaturas Des us nempe solus est qui voluntate pets petua et constanti dat bnicuique rei p fuum est lumn inquam non ex dehito rigoris/sed exliberalismma et digniss : ma donative creatorf. Habetenim res alibet ius seu titulum idhendi griuste

po iu pr

110

an ge

tus bo nei

est O

ipl gai

Dic De

eg nő:

Et

prei

fo b. possibet ex dictamine rectissimo prime fustitie que est dictamen recte ratois prime/Dictamen vero recte rationis prime et iufitia coueniunt in deo fp= nonome/Lexetiam eterna dicitur lex prima/A bene dicitur prima nam fuit ante ounce alias leges: Et oes alie le ges diriuatur ab ea Ande dicit beas tus Augustinus cotra faustum/Cicut voluntas diuina est sipler prima i ge nere cause efficiet f: lie lex eterna uples est prima in genere legis obligantis. Quare sieut nulla causa potest agere ipsa nöagétes sienulla lex potest obli gare ip la nó obligante. Et ideo bene dicit ive Augustinus in pruno libro de libero arbitrio quod in temporali egenichit est iustum aclegiteimű q nő er eterna hoies libi derinaucrunt. Et hoc verfi elle necelle est/92 eum lex terna/sit tatio gubernationis in suz rema gubernante inecesse est quad.

5

omnes rationes gubernationis in in: ferioribi gubernationibus a dicta ras tione in supremo gubernante diriuen tur. Mam lieut necesse eit quod bits tus lecciot mouentis diriuctur er bir: tute primi mouentis/et quod mouens lecundu no mouetur nili in quantum mouctura primo / sienecesse est quod ratio in lecudo gubernate nichil opera tit main quantum mouetur er rati: in primo gubernate. Dstudens. Ded quamodo patelt hecratio i primo qubernate coanesci/ quis ve potest ad Main Cummain ratione cternam at tingere : Da bt dicit Aplus prima ad Corinthios. b. Que funt Dei nemo Cit nisispus dei & bidetur igitur os suum celum ponere qui eam nititur apprehe bere. @ Doctoz. Banclegemeterni nullus cognoleere potest licut in le ell nist folum beati qui vident deun pel fentiam. Deb beus er fua bonitate #

fo.bt.

aclat cam et notam facit cam omnts bus creaturis luis in quantum elt eis necessaria/Altas eniligaret Deus cres aturas luas ad ipollibile/quod in deo cenlendum iniquaelt. Tribus igitut modis reuelat deus hanclege eterna & notam facit cam creature rationali. Primo modo per lumennaturalis ins tellectus. Desudo per reuelatione diuinam. Tercio per rationem i princi pe sine in alio quocump secundario gubernäte qui het potestate lege im: ponere lubditis luis. Et cum ler eter= na fiue voluntas divina erga creatus că rationale notificata ci fucrit plus menaturalis itellectus fine plumen cationis naturalis/tuc vocatur ler ta: tionis be predicitur. Et cum notifis cata ei fuerit per reuelationem diuinam/letuatis aliisque lunt de necels state legis divine de quibus inferis us dicetur/tune vocatur lex divina.

in in:

ta ra=

riuen

bits

r bir:

nueng

ntum

quod

opera

rati

ens.

pzimo

cft ad

m at

na at

no Ccit

uum

prehé

eterni

se ea

n pel

ate H

9

Et cum notificata ei fuerit per rattoa nem in principe live in alio fecudario gubernäte/ qui potestatem het legeui imponere subditis suis / tuc vocatur ler humana/licet originaliter a deo. instituta sit. Pam leges abhoie condite/ quiad hoca dio recepit potesta= tera deo costituuntur. Quia quicquid facit causa secuva facit et pria nobili= ori modo/Jaiturpicdicte tresleges fik licet ler ratiois ler dinina et ler hunas na que lorciuntur diuerus noibus le= endum modif lue oftentois be predict sum est / vocătur i veo una ler eterna. Mam semper et eternaliter fuit in deo de tali lege noticia antequam creature facte live create fuerunt. Ethec noti= cia eterna siue volutas eterna i deo/lex eterna vicitur. Et hecest ler illa de qua Ceribitur Prouerbion. viit. Per me res ges regnant et legum couditores iulta discernant. Et quia me breuiter feris

Ce

The le

tei lit

irt Citi

lac

fut

bere petis: toeo de lege eternà hec ad p cens lufficere videntur.

)4

0

11,

H

0.

E

1=

0

=

CÉ

15

3

.

0

2

=

t

8

5

đ

De lege rationisq inter doctores bocatur ler nature rationalis creature live ius gentium.ca.if. Doctoz. Pruno notandum eft o lecundum doctores lex nature potest dupliciter coliderart/ Ccilicet generali= ter et ipecialiter. Generaliter pero con liderata respicit ad oes creaturas etis a irrationales / Pam onnes creature irrationales non impedite nec indifpo lite viuunt et substitunt subcertareau= la cis indita a natura cis pro conserva= tione luielle necellaria/ Genus etiam Cuum conservant pullosque et fetus er instinctunature nutriunt et contraria lui effe ex natura timent. Et lecundum

Johen Gerson lernaturalis animals delt ter illa qua bet quodibet animal non ipeditum nec indispolitum. Ded De haclege no elt ad plens intècio vite rius tractadi. Ler vero nature specialiter coliderata respicit soluad creatură rationalem humană ad pinagime dei creată que a quibuldam etia Dicitur ius gettum. Mam iter oes getes scruari debet tam inter indeos et getiles & Cristianos. Ether elevilla que interperitos legis Anglie vocas dur ler rationis. Quam etiam/ ratio naturalis collituit iter omnes hoies! ita quod ad illam observandam inelt instinctus comunis oibus hoibus. Et lecundum Johem gerlő:est lignú na turaliter hitum notificatiuu tecte ta tionis divine volentis creatura ratio malem humanam teneri seu ligari ab aligo agendum bel non agendum pro Ro edlectuione finis sui naturalis qui el .s. ci

te P i in vi

m be DI

ta cle U

luj lui Dñ

pot abi 00

\$1 hon

qui

fo.biii. telicitas humana line monatica tine pronomicaline politica. Dicitut aute lignum naturaitter hitum illud quoo inditumest cuilibet hoi no impedito viu debito rationis. Et lic ler ratio me nichtl altudelt, qua perticipatio vel notio legis eterne i creatura ratis onali et reuelate per lumen naturale rationis/per quod het naturalein in= clinatione ad debitum actum & fine. Unde Dicitur in plalmo: lignatum ca luper nos lume bultus tui one scilicet lumen beritatis/ nam lumen bultus die ft beritas / Etlexilla in le léver bona et recta est/incitasque et iciinas ad bonú et abhorrée malú. Et quata ad agibilia etia legi diuine pfertur. Scribiturg heeler i corde cuiullibet hominis decés eun quid agédum et quid fugiendum, binde dicit'aplus ad Romanos lecuto. Lum getes q lege d.s. scriptam non habét/naturaliter ca

6

il O

e

Įε

ä

8

2

0

t

j

que legis funt faciunt hutusmodi les gem non hentes ipli libi lunt ler/qui oltendunt opus legis scriptu i cordis dus luis tellimonium redocute illis colcientia ipsozum/Et geler rationis l corde scribitur/ideo delerino potest necetiam recipit mutationem ex loco nectempore/led vbig et interomnes homines servari debet/ Ramiura na turalia imutabilia Cunt/et ratio imu tationis est quecipiunt naturain ret profundamento/que lemper eadem est et phique/Et ideo de haclege dici= tur quinto Ethicorum /quodest bbis que et semper Eteontra eam non est prescriptio bel ad oppositu statuts si ue cosuctudo. Et li aliqua fiat no sut Statuta sine cosuctudines/sed corrups tele. Dinnes quoque alie leges tam diuine qua humane quantum ad agibilia fundatur Cuperea. Mam pricipia agibilia funt impressa intellectuipace

00 A

en

pe be et

po

no dic dic

tan

teri tra

tat

fo.it. tico ex quibus diriuantur leges quall quedam concluciones/ Cicut intellectut speculativo impressa sút prima pricipia speculabilium ex quibus Dirtuatur let= entie quali quedam beritates concluse Studens. Cumler catonis belu peris diristi scripta sir in cozde cuiulit bethominis/docens eum quid agent ú et quid fugiendum q etiam deleri non potest/quid igitur opus fuit aliquain a liam legem Ceriptain induci maxime de agéof : Doctoz.licet lex rationis no potelt inutari nec totaliter Deleri bt dictum est supra/ multum tamen tinpe dita et obfuscata fuit ante legem scrips tam per consuetudines malas/et p pec rata multa etiam bitra peccatum ozigi male/ita quod obscurato libzo cozbis in teriori/ et velut oblitterato & male con tracto per diversas passiones bix pote tat legi /bir ab boie discerni quid rec thab oblique / quid bonu a malo quid 25.1.

tustum abiniusto/Recessarium igitue fuit quod daretur liber extrinsecus con tinens leges et precepta per tradicione Dei & hominum Capientum quop lucidi oraadhucerant corda bel p diuinā celi cus illustrationem vel per humanam i vestigationem iuuantibus ad hoc mozi bus boms qui miro modo illuminant. bna igitur caufa dådi legem feriptam dicitur a sanctis fuille propter legis ra tionis obfulcationem et non propter e tus mutationem/alia quog caula dan Di legem scriptam fuit ad supplendum quod legt rationis deerat . Malicetler ella lufticiens fuit ad oftendendu quid agendű # do fugiendű/non fuit tri iois by Cufficiens adcoercedu malos/bonos as premiandu. Multa igit super legem rationis Cuperaddi opoztuit pro repus blica bene guberanda tam pecclesiam o per principes seculares turta mores patrie a populi bbi tales superadditio

f

D

1

f

p

le

b

le

61

u

t

Ci

cl

i

81

L

fo.t.

nes exerceri deberent. Et biterius ict endumelt quodler rationis differta di uina dupit.s.exparte acquisitionis et er pte fmis. Er parte acquisitionis dif fert sic/näler diutna acquiritur per re uclationem a deo factam bt in Luo loca dicet. Ler bero rationis et naturalilu mine itellectus. Differunt etiam et pte finis / nalex diuina de propinquo et de per le ozdinatad felicitatem eternam/ ler rationis vero ad felicitate humank huius vite. Dudens. Sed nuigo lex rationis non ordinauit homines le endumeam antepallioné christi pie vis uentes ad felicitatem eterna. I Doc to2. Immo cumfide i christo auterno Quia nunqua potuit aliquis ad felf cifatem eternam peruenire line fide in christo.s. aut o ventur9 fuit licut fuic isanctispatribus ante passionem rot aut quod benit steut in nobis habetut Et quia ex lola ratione talis fides acs 25 .11.

tiu

On

one

idi

celi

ni

D2t

nt.

IIII

ta

re

an

m

er

D

Dis

08

m

U3

111

B

cuiri non potest/ideo dicitur quod lex tationismon de per le ozdinat ad feitet tatem erernam: Et ppter hor bt pett uturtiffert a divina q tepfe ordinat ad cam cocens Chaffum incarnatum natum et passi / alios quog articulos fidei et lacran éta eccleste cu ains adfi licitaté eternapertinentibus ministrat tnie servantes ca biuent ineternum. Studens . Sed que sut illa que le pratienes decet agen dact que fugien Da. 1 Doctozier catonis habet mut ta picicpta quam coillima oibonotabt Cilicet/benüelt plequendy & diligetu et malumfugiendum. Ité hoc facias alteri quod tibi bis fieri/Et quod non facias alteri quod tibi no visfieri. Ite quodnichilpossumus contra veritat. Item quod homo cum aliis pacifice vi uat / Ite qued iustitia est cuilibet fa ciende / I tem iniusticia non est alicut facienda. Ité quod transquessores puni qu qu

in

Ta

re hi

le go

el

nle

A

fo.ri.

nicous et limilia multa/Er quibusles quuntur quedam secundaria precepta magis ppita que lut quali cocluliones propinque prioribus, bt er hoc precep to quod malum est bitanoum sequitur muzdrū line occisio innocentis est ma lum/ergo est vitandum et sic de aliis/. steiner boc quod bonu est ditigenou/ ledtur quod aliquis diligat benefacto= rein luum/na benefactoz lecundu quod huiulmodi est/icludit i scratione bont elias no debet dici benefactor sed ma lefactoz/et licommi tempoze et loco Dili gedus est secundum quod est huiusino di .Itein bepzobat Phus.rii.meterox er hac lege cognoscit homo vnum tin esse dell ex quo segtur fozimaliter quod nihill quod non ell deus ell pro deo co= lendus et quod homo non habeat deos alienos. Et quod non allumat nomen dei in vanum nec factat deo icreuerens tiam led eum honorat et viligat & Et lic

28.til.

de aliis generalibus preceptis legis ra tionisfounatur multe alie coclusiones Cecundaric de quibus non est ad preses dicendu. Lex etiam rationis concurrit cum omni lege humana a etiadiuina I agibilibus a i oi lege debet seruari a de darare ea debet q cr regulis generali= bus legishumane lequut a regulas ge nerales legis & bota quunq; restrigere cu ei i aliquo cotrariantur. Incuperlex rationis permittat plurima fieri/btscis licet quod licitum est bi virepellere/et quod fasest bnieuigue se tueri et rem fuam defendere contra viminiustam. Item notandumest quodlexilla bnde habebatur quod ellet iter omnes homis nes comunis oim possesso secundum quotoà nũợ fuit de lege rationis/92 di eunt quad lex rationis non recipit mus tationem/her verolex leilicet quod ellet amniŭ communis pellello mutari pos tell unmo et mutatur vt cuidenter pas

te fu us dil Cef

hic ter ta tu tu

itl ni ne tie

£

it

Tu

fo.rii. tet/igituraffirmantilli quod nunqua fuit de lege rationis . Et dicunt blteri us quod verba Gratiani que habentur dist prima .s. quod comunis oin pos-Cestio lit delegerationis bt lerrationis hic accipitur / intelligi debent quod in tempore necessitatis omnia per legem rationis funt communia aliter no . 120 tuit eniler proprietat a principio insti tui/sed quia adhuc populi pauci erat nu mero latis conveniens et necessaria fu it ler illa Crilicet bt ommiafieret commu nia Ded cum multiplicatuseft populus necessariufuit habere legem proprietas tis ne pigri et mali bonos grauarent. Et dicitur hanclege ppzietatis primo introductamfuille per Memrothqui fu it robustus benator cord Domino bude ad pielens non eft tractandunt. De lege diuina .ca.in.

a s t i

De lege viulla . ca. in. Co. i

ficatinu recte rationis dinine volentis illam creaturam rationalem teneri feut ligari ad aliquid agendum vel non age Dum pro colecutione se'icitatis eterne Et dicitur reuclatum ad excludendum legem rationis à legem bumanam que non habentur per reuclationem unedi ate a beo/. Et dicitur pro consecutione felicitatis eterne ad ercludedum leges politicas etiam a deo reuelatas bt lut leges beteris tellamenti que dicuturiu Diciales/bndendideo frise dicitur ler aliqua divina seu de iure divino appro priate quia reuelata sed quia principalt ter birigit ad felicitatem eternam/Era didit enim deus plures leges patribs reteris testamenti pro regimine politi to et ciuili biputa iuditiales que non inniediata a directa itentione ozdināt adfinem bitimum . Ideo non funt pro prie diuine/est igitur lex aliqua diuina feu te ture diuino appropriate da a deo

teue felic ria t cuai do ti

ti na ante hoie

infli tints eterr tract

quot dis q und

tobu bt po lui.

jat al polit tum

lara

fo.t.ii. reuelata et quia depropiquo dirigit ad felicitatem eternam be l'unt leges bete ris testameti q Dicutur mozales / et lex euangelica que multo ercellentiori mo do reuelata est qua lex veteris testame ti namilla mediante angelo/ista medi ante domino nostro ihesu chasto deo a boie. Dicitur etia aliquado lex abboie instituta lex diuma iproprie tamé/cum finis scilicet legis è coscerut 10 felicitatis cternes bude dicit Johannes Gerson i tractatu de nonesu carniu / fiut inqust quotidie leges de malifactorit? occide dis que non funt solum humane/immo fundamerum pricipale et aurthoritat? tobut lozciuntur a lege divina iubente bt populus luus tollat malun de mett fui/ a quod membrum quod scandali satableidatur/ Luin igitur lex abhoie olita pzincipaliter ceperit fundamen um erlege diuina / factaque est pro de laratione live conservatione fidei and

deponendu hereses/diuina pottus di cenva est qua humana. Let quoque di uina oio Dicitur recta et iufta quia eft lata a condita iurta diuinam volunta tem que dicitur metrum vel mencura omniu actuum humanorum /Etibea actus humani in tin dicuntur et aint iustiet reeti/in quanta Cunt facti iux ta, dininam legemet funt ipli confor mes. In lege etiam pure diuina pollut assignari tres grad9. In primo gradu ponuntur leges reuelate a deo ptota comunitate hominuaut principalion parte seripte i Biblia et principaliter in Eudgeliis latis a roofet i baclege xbo reuclata non Columaccipiuntur p lege biuina sprecepta et probibitiones que in euangeliis continentur que los lum pertinent ad legem proprie dicta sed etiam consilia et pmilliones pres miorum comminationesq3 supplicis prum/que licet no sunt de substantia

legi folu aut fima

fina etid liter

lege luin

deni Dini Dini

liua rum

Dete Cunt

to ex facti leges

pluc pult

te/qu diut

ter l

Fo.xiiii. legis proprie dicte/ qu necligant nec foluunt eo quod p eanichil obligatur aut prohibetur/ipla tame funt certif= sima adiutoria ad legem sustinenda/ etideo dicut pres legis divine genera liter dicte. In lecundo gradu ponütut leges diuine que er precedentibus Co: luin deducuntur in consequentia eui= denti .Intertio gradu ponüturleges diuine ex predictis deducte per luccel suam relationem Apostolozis et alio= rum equivalente Cacre Ceripture Cicut determinationes ecclesie que i hiis que funt ad kide crediturregi spiritu sacs to extaregy no posselicet in hiis que sut facti errare potest. Sed tamen no oes leges canonice funt de iure divino, mã plures earum ad politicain Colum pos puli convertationem funt accomodas te/que pottus interleges humanas & hiumas numerande lunt. Incuper fis ter legemrationis ethumana necess

farium fuit ad directionem humane bite habere legem biuina pprer qua tuor rationes. Primo quia cum homo ordinatur ad fine beatitudinis eterne que ercedit proportorm naturalis fa cultatis humanc/neccllarium fuit bi supra legem rationis et legem huma nam dirigeretur ctia ad luum finem lege biuinit9 instituta. Decundo quia propter incertitudinem humani indi cii precipue de rebus cotingentibus el perticularibus cotigit sepe de actubus humanis diversorum este riversa in dicia er quibus etiam diuerle et cotta rie leges procedût bt ergo homo abl que oinni dubitatione scire potest qui ei fit agendum et quid bitandum /ne cessarium fuit tein actubus propris Dirigeretur per legem diuinitus Data de qua constat quod nullo modo va leat deuiare. Tercio quia debiis pota bomo legem ferre de quibus potest in

fo.rd. dicare Judicia auté hois no potest elle de iterioribus accubs ied de extroubs tantum/et tame ad perfectionem te= quiritur quod i verisque homo tectus enstat/Joeo necessatium fuit habere legem diuinam que hominem de iters toribus sicut de exterioribus rectiti= caret. Quarto quia sicut augustinus diciti primo de libero arbitrio/ler hu= mana non potest omnia mala punite/ nam dum auferentur mala etiábona auserentur vtest de contractubus et lic ipediret vtilitas boni comuni quod est necessarium ad bumana couersati= onem/bt ergo nullum makun impu= nitum remaneret/necessaria fuit lex divina que nullum malum dimitrat impunitum/ Ethequatuor rationes tanguntur in hoc verlu: Lex dii immalata conucrtens animas/tellimo= ft im nium bni fidele / sapientiam presians peruulis. Dicitur emm lex din immas

umane et qua: ontods eterne

ilis fa fuit vi huma

finem o quia

i iudi: bus c

tubus ca im

cotta oabl

t qui n/ne

pritt

Data o va

otel

culata.t.nulla turpitudine peccati ab mittens/et conuertés animas quia no Columactus exteriozes punit/ sed etis iteriozes. Tellimonta dai fibele prop fic tercertitudine beritatis et rectitude cu mis/fapientiapreffans peruulis i qua tin tum ordinat homines ad supernatura rec le finem et divinum

DÍ

at

ere

obl

Den

Ceci

Ditt

nite

bitt

nece

onē

De lege humana. ca.iiif. ag Doctoz. Ler humana liue politis ni ua est let per rationé ex lege rationis et piuina deducta i consequentiis pro ceq babilibus necessartisque ad fine de bitumbumane nature. Dicitur autem probabile quod pluribus a marime la pientibus apparet verum. Ideogi in oi lege positiva bene instituta / est a liquid de lege rationis et diuma. Dif cernere quoque ius diuinum et legen rationis a politina lieut est difficile thou ficitage maxime necessarium est in om lexa mi doctrina mozali et politica. Et hoi tent

fo.rbi.

Ds neriperfecte nequit absque sacra sas no vientia que legibus eternis innititur tis atque fundatur. Ler quoque humana De lie describitur/lex humana e lignu bes of run humana traditione & auctoritate ia immediate constitutum notificativa ratte rationts volentis rationalem creatură ad aliquid agendum bel non f. agendum propterfinem alique ratios tis ni consonum spirituale vel temporale obligare : Et vt ler humana sit iusta re tequituntur i legis latore duo Ccilicet prudétia et aucthoritas. Prudétia: bt lecundum rectam rationem practica las dietet quid faciendum sit pro comus in nitate / et quid expediat ad finem des a bitum & ad pacificam conversationes if necessariam comunitatis sustentatis m one. Authoritas: bt scilicet habeat auc el thoritatem leges codedi/quia dicituc m lera ligando. Ded no quecumque le= of tentia prudentis ligat comunitatem

nee aliquem si nullo prelident. In legi etiam humana secundu Ilidorulibro quinco Ethinologiacum requiruntu he pprietates scilicet/quod sit horiesta iulta possibilis secundu natură: a leci bu confuctuoine patrie: loco tépong couemies/necestaria/brilis/ manifest quoquine alique obscuritate in capt one cottneat/nuilo priuato commot led p comunt brilitate conscripta. 3 ommis ler bona ordinari debet ad fa lutein anime et ad precepta dei perf enda ad mala defideria fugicoa/ et m bona opera que deliberati discrete n bent queréda/bt habetur quarto libra reuelationum beate Birgitte.ca.crit dicit etia lex humana tulta ex fine /d aucthore a exforma. Exfine quand ozematur ao bonum commune. L auciheze quado noriercedit auction tatemferentis/er fozina quado lecun Du proportione unponuntur lubbit

oi tu

fo

estae

ge eil pzi

po

diu

est i diu dind

un

ion

ecü idei

Fo.tvil. onera i ozdine ad bonų comune: Et U legt onera inequaliter imponuntur multitudini licet ozdineť ad bonú comune: i foio conscientie non ligat. Itê bt scri= t (ta bit dominus cardinalis camer acquid Ceci est iustum lege humana/est iustum les ge diuina /nam ois lex humana debet este consona legi diuine. Ideog nullū principis edictum/pzelati pzeceptum/ politice statutu /aut ecclesie edictu est fultum bel inste obligatozium/nisi sit divine legi cotonum. Unde dicit alia=
cons/quicquid est iustum aliquo iure/
est iustumiure divino/* quicquid iure
divino est iustum nullo iure est iiustu
bude sequitur quod quicquid est iustum in fo20 interio2i/est iustum in fo20 exterio2i. Extali quoque lege humana patet/bnde est iustitia i terrarū posses ione et dominio rerum. Pam quicqd ecudu huiulmodi legeshumanas pol idet/inste possidet/quod vero contar

210

est

L.i.

eastenetur liuste tenet/quia leges hu mane no cotrarie legi diuine debêt ler uarietiam i fozo anune/ a qui cas (per nit deum spernit et deo relistit. Dicit itaque Pilosophus in secudo Ethico zum quod melius ê omnes ozdinari le ge certa a politiua/ quain dimittere in dicium arbitrio ppter tria. Primo qu facilius est invenire paucos qui luffici unt ad rectas leges ponedas/qua mu tos q requirerentur indicare de lingu lis. Decundo quia illi qui legein ponút exmulto tempoze confiderant quid le ge ferenduinlit. Sed judicia de lingi lis facti fiunt ex causis subito out. fi cilius autemer mult consideratis po test homo videre quid rectum sit quan er bno solo facto. Tertio quia legisla tores indicăt i bninerfalia defuturis Sedhoies iudicio plidetes iudicat d pletibs ad gafficiut amoze vel odio w aliqua cupiditate/fliccop deprauatu

f

11

fl

q

te

CI

tı

p

u

D

te

ta

E

n

bi

DI

ne

Lu

Di

qu

Ce

til

forbitt. fudicium/quia igitur tustitia animata iudicis non in inulitis inuenitur/t quia flexibilis est ideo necessarium est vot in quibuscuinque est possibile / legem de terminare quid tudicadum fit a bt pau cillimorum hominum arbitrio dimitta tur. Et quia bt dicit Gratianus oderüt peccare mali formidine pene:necellari= um igitur fuit bt pene varie pro bartis deliciis teret/queadmodu pomerlitas te morborum ozdinant medici diuerlis tatem remediozum perticularum bitra ea que cognoscuntur ex principiis phie naturalis bel sue incoicine generalis. buiuanodi entin pene. arbitrantur a 02 binantur per legum latores lecundum necessitatem temporis et populi dispos utionem/que licet conformitatem qua damhabent ad legem diumam in hoc quod non et pala dissonant alioquin es Cent inique: nicholommus non ita per= tinent ad ea quin alie pene posset equa

hu

Cer

per

cit

tco

ile

? iu

da

1 CI

nu

gi Iúi

le

gi fi

po

all

3 14

15 D1

pe

tu

itter Chantibus files pricipus costitui/ et hor est ius quod appellamus pure politiul et humanum. Dicit etia phi losephus.iii. Ethicorii/ quod intentio legis latoris est hommes bonos facere a iducere ad buttutes. Er poict quocs pater quod ler diuina pricipaliter rei picit finem Chualem /lex rationis nas turaëi:lex vero humana ad vtrag potest dirigere. Ler etia ratonis recivit naturam rei pro füdamento :lex vero humana expedientiam publicam .Et licet in generali aliquid superius dira erim vnde ler anglie ceperit füdame ta nam necesse est bt ex legibus foics tis.s.ex lege eterna:ex lege rationis:a er lege diuing fundatur /si tñ bona Lit:nichilhominus Cupplico bt magis i ipeciali edicas unde ceperit fundamés ta lecuoù opinione tualicut te factui u Cuperius promiliti. Studens. id iurta posse ineum ubenter faciam

2

b

PO

b

ir

tf

le

pe

Cto

1

ta

De

fo.ric. nam biam plena et rectam ad hoc mi= thi oftendisti Ideo scias quod lex ans glie cepit fundamenta ex lex principis is principalibus. Pruno ex lege rationis . Secundo ex lege diuina . Tertio er diverus consuctudinibus generalibus regni. Quarto ex divertis princi= pits que maxima vocantur. Quito ex diversis consuetudimbus perticularis bus. Sertoer diverlis statutis pco= mune confilitivegni in pliametis edis tf de db3 füdametf dicet lecubu ozdi= në captora suop a prio de lege ratõis. De primo fundamento legis anglie. Studens Prinumfüdamétű legis anglie est lex rationis de quasus perius tractalti .ca.ii.que f hoc regno stcut in oibsalies regnis voice tenet. Doctor Sed q dicut este de lege tatõis lecudu leges äglie audire delis. dero. Chtudens ponuk poitos les

C.iii.

0

e

3

t

gis anglie duo grad9 leg ratonis/ cc licet lex rationis primarie et lex ratio: nis leccidarie. Er lege rationis primas rie prohibentur in legibus anglie murs Dzum homicidium innocentie / piurie/ Deceptiones / pacis perturbatio / et li= milia multa. sed modus puniedi huius modioffesus habetursecundum biuer= sa principia maxima sine statuta legis anglie adhoc specialiter ozdinata /de d= bus nonest ad presens intentio tractas Dt. Item in cabem lege rationis prima rie habetur in legibus anglie quod hos mines pacifice vinant et quod ille qui paccin perturbat punietur. Et quodli= citum est bim birepellere pro tuitione corporis debitis circumstantiis serua= tis. Item quod si aliqua pinissio fiat p minas corpori q null's bigoris in lege Et vocat ler ratõis primarie co q ca q p lege illem precipiuntur scu probibes cr sola ratione sine aliqua alia lege es

fo.rr.

appolita fundătur/a nichil pzecipit net prohibet nisi ca que quilibet rationem habens in quantum homo est cogno cit esse ex ratione precipienda vel prohibe da. Lerrationis secundarie simuliter di uiditur iduo scilicetin legem rationis secundarie generalem & inlegem ratio nis lectundarie perticularem.ler ratois secundarie generalis fundatur & diriua tur exilla generali lege line generali co suetudine proprietatis qua bona mobilia t immobilia in certain proprietatem deducuntur ita bt quflibet rem suam counoscat. Et vocatur ler illa pro= prictatis lex siue consuetudo generalis eo quod per totum mundum diffundis tur. Er hac quoq lege proprietatis ecr ratione ex eadem legepzopzitatis fun= data & diriuata prohibentur i legibus/ anglie furta/disseiline/transquessiones de terris et catallis recuffus et chia mul ta. Sed punitio p huiudnodi offici ha C.iiii.

ct

0=

as

rs

E/

Ìs

16=

ľs

ÍB

1:

B

)3

ıŕ

(3

e

13

p

ente

betur diuerlis modis lecundum diuer La maxima & Catuta regni ad boc ozdia nata bt superius dicitur. Item exil= la generali consuetudine proprietatis ct extatione exca fundata precipitut in legibus anglie latisfactio Dapnoru protantaressione/rei deposite restitu= tio/Debiti Colutio:et conventionis p= impletio. Et diciturler illa ler rationis secundarie en quod non colum fundat er ratione & ctiam fundatur ex pre dic ta lege siue consuctudine proprieta= tis et er ratione er tali lege proprieta= tis diriuata. Pāquia predicta ler pp rietatis dicittalis reself, pprium talis hominis/ideo dicit ratio ex illa lege fundata/ergo no est res illa ab eo sine volutate sua fiuste capienda. Et quia non fuissent furte visseiline et limilia nota subhiis vocabulis si illa ler pros prietatis no fuillet ordinata/ideo om nia illa que ex ratione et exilla lege

p) di ta

to les Cu

la tu tis

tu

18

pl la qı

qu

qu

u

Fo.tri. proprietatis fundantur (eu prohibent vicuntur fundari leu prohiberi er lege rationis lecundarie generalis. Ler be= ro rationis lecundarie perticularis eff ler illa que fundatur er diverlis con= Luctudinibus generalibus et perticus laribus et er diuerlis marimiset sta= tutisin regno aglie habitis et ozdinas tis. Et vocatur lex cationis secundas rie perticulariseo quod ratio illa diris uatur er tali lege que solumpzo lege te netur in hoc regno anglie et non iali= is regnis . Doctor. Aliqua ere pla de tali cattone secundaria pertieus lari bei ein te ponere. Studens. quedam confuetudo habeturin anglia quod quis pro redditu Ceruitio bel pro redditu oncrato distringere potest et quod districtionemillam in parcum as pertu debet/ ponere ibi remanere quo usque de redditu et arreragiis inde soluatur/ tuncqueri potest si aueria il

er H:

ll=

18

ut

ű

1=

=g

18

it

ic

1=

1=

p

8

3

3

a

a

13

n

6

la obierint in perco illo pro defectu bio tus brrum monêtur ad periculum ille regi us qui distrinxerit velillius cui sit au regn riozum proprietas. Ideo oppinione tu abiu am inde audice vellem: quid tibi inde per c bidetur. Doctor. Si talis sit let ulip be diriftiquod lieite potest quis diffrie per e cionem capere et illam in parco aperto quer ponere à tuc ex iusta causa quis distrire rit ir rit et districtione illain secundum lege in parco aperto ponit: bidet quod fi dil trictio illa chierit/quod no erit Cibi qui to?. distrinrerit imputadum sed ei cui sit p prietas/ quia in illo qui distrinrerit nul 19 potest assignari defectus sed i alto al sianari potest defectus co quod redditu non foluit Studens. recte iudical ti sed quiste docuit nisi ratio fundata er consuctubine predicta/ ita quod net opus est aliquam tegem scriptam foe ha beri. Item per quodbam statutum ozdi natur quod qui terram abiurauerit du sit in strata publica sit sub pace Domini

trun not

latin eum aut

uo c conf

raré iudi tuto

pus Ma

unt luer

fo.rrii. illitegi nee debet inaliquo molestari/etex ue regni consuctudine habetur quod talis u abiuratus conducetur de villa i villam de per constabulacios villarum. a c. quo er ulip ad portum matis sibi assignatum e per eozonatozem regis peruentat:bnbe queri potett li taif abiuratus escapiaue rit in via a a constabulariiseffugerit/b trum constabularii illi ve escavia doini no regitade onerari debent. 13006= toz.michi videtur quod quia constabu larii ratione statuti pzedicti no possut eum saluum custodire nec aliquod bun aut imprisonamentum ei inferre bt sal uo custodiatur/non esset rationabile bt constabularii illi de aliqua escapia one rarétur Chtudens. Et iterürecte iudicafti et satis patet quod ratio crita tuto predicto fundata te docuitnecos pus est cremptamulta ide accumulare. Main tante rationes lecundarie invent unt in legibsäglie ge miti affirmare vo luerit totă lege anglie ratione phari w

tame nullo modo est affirmandum ut lenne ferius patebit./Item roboria que clt fe fulla lenica captio bonop a persona alterius aber dicitur a quibuldam fuille prohibita et ratione primeua ctiam ante legem pro larcu prietatislicet no subeodem bocabulo: on d nam Dicunt illi quod numquam fuit li s cer titum net etiam quado omnia fuerum orta comunia aliqua bona a percona homi unoi nis viarripere necatiquem a loco f quo a pot habitauit eicere/licet distilina dici non men f potuit : quod tame lapietioribus comit nout to. Sed quod pro tali roboria trasgid icant for morte panietur certuin e haberi et ta fo reani confuctudine. Similiter furtum 188. prohibetur ex lege rationis fecundarie atois generali de qua supradictu é/sed quod atui pro talt furto liad. rii. denarios attigat inuell delinquens mozte punietur ex regni co daria suetubine habetur . Item excipiuntut recess a predicta generali lege proprietatis in qui vi legibus Anglie/aues/fere/a bestie war wer

Fo.rritt. tenne de quibus cecundum legesägite fulla proprietas ex ratione in aliquo aberi potest nisi domestica sint. Æt i= er eo in btibus de transgressione quare arcum vel liberam warrenam itrauit on dicitur feras luas vel cuniculos lu os cepit quia hot pronomen: luum:im vortat proprietatem que de tali bus se undum leges anglie in nullo affirma a potelt bt Cuperius Dicit . Habeturta men lecundum leges anglie proprietas nouis elerueriozum & limilium nidis icantium in bolef alteuius/licet lint cr ta fozestas chareas parcos aut warren has. Item quia vi superius diristi lex atois cocurrit cu oi lege humana ideo atum eft in legibus anglie tractare & muestigate per talein rationem secun= Dariam quid ex principiis legis anglie decessarie in consequentia euidenti le qui bidetur/bel quid rationabilius p20 ure cuiulibet saluando ex rations ex

er antiquis maximis legis colequitu ture Ceruaris pancipus que in legibus aglie pluri ommino lecuari deber: Pam vis de du dicit no rationism legibus aglic exprimis per h puncipus procedit belab aliquo quel ideo a paunes pancipits diriuatur. Dec por gis t telt aliquis licer erta lapientistim9 fun ticia tulte morcare line recte ratiocinariile mod gibus anglie ignotis principiis. Dis scien queque predicte distinctiones et diua in hi Ctates legis rationis inveniuntur int git ? bris legumanglie subcodein lenku que tura piedicitur /licet non sub eisoem berbis fale quia non habetur in legibus anglie al pitu qua lex specialis scripta de tali lege ra tionis/nec multum habetur i blu inte peritos legf anglie arguere virum tak Lit de lege, rationis primarie vel de le gerationis seccidarie generali name le tylis nolcuntur. Ded pzo noticial gis tationis iccubarie perticularis ma ior restat disficultas. Ha lexilla diriu

tum pun diui

tent

Fo.rriiii.

plurimis marimis leg aglie vi lupra dicitur ad cuius deduccionem no lem per habetur tam facilis aggresus. Et ideo pro vera deductione humilmodi le gis rationis perticularis t pro vera no ticia inde habenda multum dependit modus arguendi inlegibz aglie. Item sciendu est quod ratio primaria de qua in hoc tapitulo tractatur solum intelli git de ratione primaria i rationali crea tura quia de ratione primaria que è ip saler etna de qua superius habetur capitulo primo non est in hoc capitulo in tentio tractandi.

to legis anglie. ca. bi. Studenis. Lecundum fundamen tum legis anglie è lex diuina/bnde ad puniendum transgressores cotra legé diuinam lex anglie in pluribus curiis

Domini regis iquirit De hereticis. Et ann' um li aliquod statutum estet editu co pés l tra cam nullius vigozis in legib9 an cas t glie censeri debet/ bt li ozdinatum fu tater erit quod nulle darentur elimoline la opoz tutumillud effet bacuu. Camen fratu ges tumeditum anno vicelimo tertio Edi mod wardi tertii quod null9 sub pena ipzi regi sonameti balidis medicantibs qui co: tund mode laborare poterint sub colore eli Eccl moline quicquam det bt lic compellan statu tur pro vite necessariis laborare/illud care effet statutű bonum/na itétioné legis diuine obseruat/ Ité excomunicatiae tione in legibs anglie plequi no possuit ne cũ alus comunicatet dinnodo exco municato illa cora iusticiariis regi le cubunlege certificata fuerit. Et ereo de füdameto admittit lexanglie iuris. dictionem spirituale de decimis/obla tionibus/obuentionibus/& de oumibs alus que ad iurisoictionem ecclesiasti

Boc

T3 aud acti dia est e

ettr riun

tequ BD I

fo.ttb min de lute pertinet . Et tecipit enam oés leges canonicas liue leges ecclialtis cas rite ozdinatas que no excedut potel tatem ferentistita quodi multi calub? opoztet iustitiarios regis lecundum le= ges eccle iudicare. Doctoz. Duos modo potest hoc fieri/ quod iustitiarii regis iudicare debent in curiis regis le tundum legesecclesie:nam bidetur gde Ecclelia in hiis de quibus potelt legem statuere potius debet etiam inde iudis care quain curia regis. Totudens soc tulte fieri potelt excaulis plurimf TDoctoz. Aitquos calus inde belle audire. Chtudens. Simaliqua actione profecuta in curies regf bafters dia generalis allegata fit i aliquo qui est extraneus ad breue: debet probari et triari per iuratam a non per ordina= rium/quodfit ertali consideratione vt lequitur/nam li breue inde dirigeretur ad ozdinarium ad certificandum viris D.I.

bastardue sit vel non/li ille rettificates quodesset bastardus/ séper a iure suo effet erclusus licet secundum veritate ellet leairtime natus.quia certificatio ordinarii in tali catu fecundum leges anglie tante est aucthoritatis et tino ris quod omnes cochidit live excludit tam partes quarrtrancos. Etideo no permittut ler äglic qued breue in tali catu ordinario dirigeretur, per cuius certificatione aligs extrancus ignorans et ablens et herititatione perpe tua forte pateretur. Perpter o euria dominiteais bastaroia illa probare & triare vebet per jurata per qua extra neus ille non erit exclusus a iure suo/ licet iuratores illi contra veritaté dic tauerint indestitalicasu iuratores ilit vonant veredictum ad largum/et auguam materiam specialiem inuene rit de illa bastardia generali petentes iustitiariozū auxilium ad discernēdi

bt ba Lec be gi pe ta pri

bre por tor

int ter ali Cec

ter car lib

ac.

fo.rxhi btrû lit baltardus bel no:tūc li questio bastardie illi9 ex lege ecclesie depétit: secundum legem ecclesie iudicari de= bet:nec tamen in tali cafu iudicant res gis susticiarii de hiis que ad ecclesiam pertinet/led iudicium lunin de re pett ta que etiam de iure ad curiam regis prinet lecundum legé ecclelie fozmat. Ité si rector alicuius ecclesie psequat breue de transgressione de decimisals poztatis versus serviente alterius recs. tozis / in talt calu curia tegis habebit cognitionem/eo quod ius decimarum inter rectozem illum et leruientem als terius determinari non potest: bnde si aliqua prescriptio autaliqua materia Cecundum legem ecclesie placitetur in ter cos/secundum legem ecclesie iudis cari debet in curia regis. Tim li breue de Recto de custodia heredis ac. plequatur verlus aliquem qui pla citat quod antecessoz infantis tenuit D.it.

de petente. a c. superquo turatores ad hor electi talered dat beredictum quod heres ille in vita patris lui maritat9 fu it. Et quodpostea i bita patris mulier Deuorcium prosecuta fuerit / et senten tiam deuorcii optimuit/fuper quo heres a sententia illa appellauit que hucusas indiscussa dependit. Et dieunt biteri90 postca pater heredis obiit herede illo i= fra ctatem. tri. annorum eriften / super quo querens co quod paterheredis illis us rerram fuamab co tenuit per feruici um militare heredem illum in cultodia fuam scilire fecit quem defendens exac sensu hered ab co vi arripuit petentes tustitiariorum auxilium: btrum defen dens culpabilis lit bel non in hoc calu siler ecclesie sit quod sententia deu ors cii illius stat i suo roboze & virtute quo= usque super dicta appellatione adnuls letut / tune heres ille tempore moztis patris (ui ummaritatus fuit/Ita quos

euf per pro têti

tati

tur lub

mai plui Dice

lege moi

gen ti di lű il

aliq tau

fo.rxbii. custodia et maritagiü sua ad dinn suit pertinent et tuc exitus triatur a reddit pro petente. Et li lex ecclesie sit quot se tetia illius deuorciinon sit in Luo robe ze quousque super appellatione illa af= firmetur tunc heres ille huculque mari tatus est/ita quod coppus suum iu cus todia elle non potelt/et tunc exitus tria tur ec reddit p defedete/et lic in hiis ca lubus et in multis aliis opoziet quod iudices domini regis iudicium suu foz mant lecundum legem ecclelie / licut in pluribus calubus opoztet etiā quod iu dices ecclesiastici indictu suum secudu leges angliefozmāt. Doctoz. Quo modo potelt hoc fieri Ccilicet quod iudi= ces ecclesiastici iudicarent secundum le gem anglie: bellem te igitur pro maio= ti declaratione in hac parte aliquem ca suide ponere. Deudens. Licet sit aliquantulu digressio appoposito nostro tamen petitioni tue contradicere nolo/ D.til.

Ideo scias quod si quis dederit Johi at Style awillo at Poke confunction bena et catalla ad valentiam. C.lib;a= ru / et postea dictus Johes at style per vituna voluntatem suam dat et legat poscionem inde ei competenté henrico hert et obiit/ in hor casu si Kericus hert. petat executõem illius volütatis in cus ria cristianitatis/tenentur iudices cc= clesiastici indicare voluntatem illa fo= re vacuam/nam secundumicaes An= gite ille qui supuixerit oinnia bona il= la gaudebit per ius accrescendi ratio= ne prioris doni/et lictitulus luus an= tiquioz est título illius qui clamat per volütatem illam. Etideo sicutille qui superuixerit habet ius secundum lege terre quehabet de tempozalibus iudi= care / sic habet ius corain quochigi alio iudice. Et in huiusmodi casu possut iu dices ecclesiastici processu facere pere cutione volutats illius. quia ad iuris.

dice

correction to the tra

at

ot

116

C

DI

DI

Po.rrbili. diccioné ecclesiastică pertinet maxime cu lecta illa capiatur verl' executores. De tertio fundamento le ais anglie. .ca. bu. Studens. Tertium fundamen rum legis Anglie habetut er niverlis consucrudinibus generalib9 per totú regnum auglie er antiquo tempore b= sitatis per dominum regem & progent tores suos et corum subbitos acceptis Kapprobatis. Et quia consuctudines ille nec contra legem diuinam nec con tra rationem in aliquo existunt/et pro bono communi totius regnier earum l'inturnitate célentur fore necessarie!

vim legis retinent. Et qui contra cas attemptauerit contra legem a iustită operatur. Et hee sunt ille consuctudi= nes que propric dicuntur lex comunis:

Lt semper determinari opoztet per iu dices birum sir talis ler sive cosuetu=

do generalis bi prenditur vel no a n

D.iiii.

perpatriam. Et er iltf consuetudint bus generalibus et aliis principiis st= ne maximis legis anglie de quibusins ferius dicetur dependit maxima pats totius legis anglie . Et ideo dominus rer in cozonatione lua iter alia/lacra= mentum prestat Cpeciale quod sinnes consuctudines reant fideliter obser= uet. Doctor. De illis consuetudis nibus generalibus supplico aliquas p ereplo ostendas. Estudens. Li= benter faciam. Et primo ofteda quod antiqua consuctudo regni est origo et fundamentum diversarum curiarum in code in regno blitataru: bnde bna vocatur cancellaria regis/in quainter alia impetrantur breuia oziginalia ali iscuriis regisiurta necesitatem ques rentium dirigenda. Alia curiavocak bancus regis in qua tractatur prodi= ciones/murbra/homicidia/felofi/eta lia cotra pace rege facta. Et alia curis

bocas contu de del Alia inque pomi devic alits see 3 de rec litera Babel aucth les di tegn thozu auoli turia que v

quoli

turq

cider

fortit. pocaturcommunis bacus i qua tractat comunia placita.s. de terris et tentis/& de debitis et de catallis et hiis Cimilib? Alia etiam curia bocat Ccaccariu reg? in qua tractantur diverla negotia iplu dominű regem folúmodo tágentia. bt devic/escaet/receptoribus/balliuis/es phis officiariis regiis et hiis cimilibus. hee Itaqueurie vocantur et sunt eurie de recordo/quilliqui in eis president p literas patentes regl'assignari debet. habentos curie ille multas et diversas aucthoritates de quibus no est ad pre= les dicendum. Ité diverse alie curie in tegno anglie sunt ininozis thaucs thoutatis qua curie predicte. nam in quolibet cominfra regnun est queda turia que vocatur comitatus : et alia que vocatur turnus vice comitis: Et is quolibet manerio infra regnum habes tur quedam cutia eidem manerio in= tidens que vocatur curia baronis:et è

omnibus nundinis a feriis habetur q dam curia eiloemferiis icioens que vo caturcuria pedis puluerisati que solu mini tenebitur durante tempore fertaru il bifia larum. Et licet in quibuloam Catutis (J: et in diuersis libzis legum anglie habe tur mentio de aucthoritate illarum cu nec ti riarum:tamen de earum istitutione w Eth Collicet tales curie fiant/nulla lex Corip nami ta in legibus angliehabetur/nam eatif lus li mstitutio solum ex atiqua consuctude tura ne regni dependit. que ctiain consuetu truet do tante aucthoritatis habetur/op non per ci possunt curie ille nec earum aucthozita cium tes alteratinec catum nomina mutan re. absque perliamento. Item exantique dines consuctudine regni habetur quod om legis! nes faciant et recipiant iustitiam ma muta ria regis: Et illa coluctudo cofirmatul uiter p flatutu de Marlebrig.ca.i.g taleek CIn Dinnes tain maiozes quam inmozes tegnt iustitiam faciant et recipiant in cum tri luc

regt nes quod

fo.txt.
tegis/k nullus bltiones aut diaricciones faciat ablq; colideratione curie do
mini regis licet dapnum bel iniuria (ibifiant a vicino luo.

Quod nullus mittetur ad respondent i nectudicetur nisi secudum lege terre. Et hec consuetudo confirmatur p mag nameartă ca revi. voi sie habet. Aus lus indertorio capietur aut imprisone tur aut dissertietur aut alio modo del truetur / nec super eum ibunus nec super cum mittemus nisi per legem ter cum parium succium per legem ter te. Alie quoquo generales consuetus dines regni anglie habentur/ que vim legis retment / nec absq parliamento mutari possum. De quibus aliquas b cuiter dicam.

CInprimiser antiqua consuctudine tegni, p lege hétur// p filius senior patifice det in hereditate pre iuniori.

Them quod li non funt filii fed file (quod tuncomnes filie simul succedet pat patri bt bus heres/et si nec sut filit nei res kilie tune secundum leges anglie fratu mis bel sorori. Et li non lit frater nec sozog here tunc alteri consanguineo vel consan here guinee proximiori de quocunque lon esca go gradu sit ab illo qui vitimo posses mat fus fuit descendet hereditas. Ttem li quis mon sit aliquisheres generalis nec spe suis cialis/ tune ad dominum feodi bt elca bt p eta fua hereditas illa reuerterur. Item perantiquam regni coluetu: dinem terra a filio adpatrem vel ad matrenec ad alium antecessore in rece to lineo existen năqua descedet sine al eedet led potius ad dominu feodireuct tet. Ttem li frater medius terras p quirit infeodo et obiit sine herede de

compore luo pereato tuc fratri leniori er ätiqua edluetudine regni descedet

beridtasa nõ Juniori.

mo h reder decr

mű ho escen Tite

uod a ba

Herit [Ite

ec per

e I Item si tetra descendat alicui ex pte patris et ille obiit line herede de comos re suo/ tüc hereditas illa descendet pre nis beredibus luiser parte patris/etfi heredes no habuerit er parte patris/tue bereditas illa ad dominu feodi illi9 bt escaeta sua revertet a ab heredes ex ote matris lue minune Delcendet . Sed (quis perquirat terras fibi et heredibus fuis et obiitsine herede de coppose suo a bt predicitur tune terra illadefedet pri mo heredi ex parte patris lui si tale be= rebem habuerit. Et li nullu talembereder parte patris habuerit tucad pris muheredem luum expartematrisluz l'escendet.

LItem er consuetudine regni habetur uod filius natus ante matrimonium il bakardus licet per eundem virum

merit genitus.

L'Item quod bona et catalla nec realis

Dem led ad executores nili in aliqua pa leb tria ex consuetudine speciali aliterhai teri beatur

int

1

eta

rele

din

to.

et Ci

Trem quod bir habebit ture suo pro mo puo omnia bona personalia que fuerir nei proris lue tempore matrumonii intere hab os felempnizati vel post.

Titein quod per btlagariam bona bi in a lagati doinino regi funt confiscata. feri

Trem ler et consucrudo habetur in a le te gita quod vir habebit totain herditate et i proris luc pro termino vite eiulde vin que de qua vir seisirus fuit in feodo velu noz feodo talkato in ture proris sue pol Et Chonsalia intereos solempnizata veta nens per legem anglie si prolem p bro tece rem fuair pabuerit, alias nihil de hen otrate illa gaudebit.

Trem alia habetur consuctudo quoi tuti brot habebit tertiam prem hereditati biri (ui de qua vir luus fuit leilitus i facto vellege post sponsalia iter cosa

fo.ccci. pa lebrata fine prolehabuertt fine non pro a termino vite lue nomine dotis . Sed in hoc casu opostet quod brot tempore moris viri lui fit ad minus etatis no= rit uem annozum/quia alias dotem non re havebir.

Cytem atiqua ler & consuetudo habet bi in anglia quod post morte tenentis per feruicit militare dus de quo tenens ils le terram suam tenuit habebit custodia it et maritagium heredis lue et terre lue in quousque heres ille ad etatem . tri.ans in nozum peruenerit li malculus fuerit: Etic heres ille in tali casu fuerit plene te etatis. pri. annoquin tempoze moztis a tecessozis sui/tunc soluet domino suo teleuium quod per atiquam consuetus dine regni no fuerit certum. Sed pla tutum Magne carte allignatur in cera to.8.ad. C.S. pro integro feodo militis et lic lecundum porcionem. Etabes

0:

t

01

poze moztis antecelloris sui sit etatis riiti annorum et vitra non erit in custodia/sed soluet releviñ vr supza. Sed si femina illa tempoze moztis antecel sozis sui fuerit infra etatem. Riii. and norum tunc per antiquam consuctudis në regni erit in custodia solu vsq. Riii annos vt supza/sed per statură westă primi erit in custodia in tali casu vsque ad. Pvi. annos.

Trem de terra tenta in socagio ex an tiqua consuetudine regni proximus as micus heredis cui hereditas illa descen dere non poterit/habebit custodiam illi us heredis et terre sue vsque ad etatem eiusdem heredis riiti annoqum et tunc heres ille intrare poterit. Et cum heres ille ad etatem exi. annoqum peruenerit custos reddet ei compotum de pricuis inde receptis pro toto tempore quo proficua inde receptis.

tem! CItem talis heres in locagio pro reles tatis uto luo tedditum luum duplicabit in e cus anno proximo lequete mortem antece Sid Mozistui. ecel Internantiqualer a coluetudo hētur . ans in áglia quod ablez liberatione leiline udis nichil liberi tenti alicuius terre p mo= riiii du feostameti transiet feostato licet sit flifi carta feoffamenti inde facta et delibe= que tata. Them o boluntas facta de terra bn= can de testa tor tempore mortis sue seisit? BA: fuertt/nullius effectus i lege existit/ni cen si sit consuetudo quod valeret/bt i ci= illi uitate Londofi habetur. ein Them status ad terminsi bite ex an= Inc tiqua lege et consuetudine rigni repures tatur foze liber tenemétum / ppter co rit opostet het inde liberatio leiline bt o 115 dicitur, Sed dimillio ad terminu ano 20 tum non est liber tenemetum in lege led catallun teale. Et ides non est nes

cesse bt fiat inde liberatio seisine. Drem per antiqua consuctudine règ ni pro redditu Ceruitio & predditu rex Ceruato super dimissione facta ad ter= minum bire bel annorum que ad bos luntatem quis potest distringere licet non expumatur qued distringere pos telt. Et intali calupotest distringere auaria tenentis statim posto auaria illa superterram taliter tétam sine di millam inueniri pollint. Sed aueria alterius quam tenentis que ibidem in uenientur distringere non potest que? ulig auaria illa in terra predicta leuda tes et cubautes inuenientur. Sed p20 debito sup obligatõe aut cotractunec peo coputoline arreragiis copot? nec p limilibus nullus diffrigere poteft. Ttem per antiquam legem & confue tubinemtegni ocs exit' que emerget in aliqua curia de recozdo tufra tegniti nili pauct de quibus non est hic necesse

Fo.rrriiii.

tractanda/debet triati per. pii.liberos a legales homines de viceneto. Ac.qui nulli percium vila affinitate attinget. Et ialus curus que non lunt de reco? do/bt in com/hundredi/curia baromis & Cundibus/exitus triari debent per Ca cramentú prium e no aliter/nisi er co-Cenlu partium. Er predict patet op co luctudines poicte nec alie eis conlimi les que multe sunt valde in legibs anglie no postunt sola ratione probati. Maquomodo potest ratione pharig filt? Cenioz patri succedet pre tumort. et quod oesfilie limul terra dividet li nullus lit filius. quod vic totam terra brozis lue habebit pro termino vite vt tenens per legem äglie. E quod broz Co lum tertiam ptem habebit noie botis. hec a hiis limilia Cola ratione probari non pollunt.s. vt ita fiet a non aliter. Ideog statutum contra tales consue dines factum optune valeret & plege C.II.

-

2

t

1

E

0

etile

observari deberet. Et certum elt qued non est nec vnquå fuitsex rationis q

potest murari.

Temler propiletationon eft ler ra= tionis/led lex consuetudinaria. L'ins ter coluetudines generales regni nus merari debet. Et lciedum eft quod no habetut aliquod statutum sine aliqua ler scripta de institutione cosuctudi: u legis anglie/led secundu peritos legis anglie atiqua coluctudo regni est eau lota Infirtienlis auethoritas. Duto re inde tenet doctoies Cellicet btrum Cola consuctudositalicuius legis sufficies aucihoritas . Doctozes tenent quod ler collietuvinaria est lex firmillina/ oc semper intellicto quod talis coluct do neclegi diuine necles gi cationis n'aliquo contradicit.

C

8

Ce

g

pe

3

ta

111

tre

in

ille

lus

leg

ide

legis anglie .ca. biti. **Estudens**. Quartum füdamētā

fo.rrrb.

legis äglie stat in diversis principits/ que a peritis legis aglie Marima bos eatur que semperhabita et tenta sunt prolege in hoc regno anglie/ quib9 no est licitum alicui legis perito cotradis ecre/ 92 bnumquodog maximozum ils lovelt sibi ipsi fides/in tato quod cuit negantibus ea non est blterius argu= endum. Et biril id quod pzo maximo affirmatur lit maximum vel no/debet semper determinariper judices/ bt de generalibus coluctudinibus regni lus perius dictum est et nonper patriaui. Dec clt necesse rationem aut conside= ratione ponere quare p marimis pri= mo habita füt: led lufficit quod neerotra rationem nec contra legem divinš inaliquo existant. Et non colú cesetut illa marina pro lege/led etiam alii cas lus colimiles & omnia ex eis necellarie lequentia in lundi lege sút poneda. Et idea comuniter ponüt cosiderationes E.iit.

de illis maximis ab oftenbendu quod talia maxima funt rationabilia & quod pro maximis cuntrationabiliter obser uanda sot Collect alti calus confimiles magis apte cis confirmari Zastimula ri flimiti lege indicari postut. Et ciul dem efficacie roboxis a virtutis funt ilege lieut flatuta. Et licet ofa illa max una inter predictas consuctudines ge nerales regni convenient enumerari possint, quia antiqua consucrudo est hiis tillis tola aucthozitas/tame quia ille consuctudines generales quasi per totum regnum angite Diffusc sunt/et quali inter omnes funt note vel leuit inter omnes note elle poterint etiam ably studio in legibus anglie inde ha bendo:hec bero marina folu in curis regis live inter legis anglie pitos nol cutur-nec leuiter ablimmagno Audio in legibus analichabedo cognosci pos funt. Joco p seperabilibus füdaméts

fo. rrrbi. ponuntur. Si quis tri p bno Colo fun damento ea censeri iudicauerit ad pla citum luum ea p20 bno tantum funda mento coputare potest a tunc secundit illum quiug fundamenta legis áglic tmassignari debent. Tooctoz. Er hiis etiā maximis aliqua audire cupio Studens. To latistacied woto tuo pauca ide dica/ sed ea ad plenu de clarare nec sufficite volumina magna CPzimo quodda maximum habetur in legibus anglie quod scutagium in= certum facit Ceruitium militare. CItin aliud maximum habetur quod Ccutagium certumfacit Cocagium. CItin aliud of discensus tollat igzellű Ité quulla pscriptio i terris facit ius CItem quod prescriptio i prophicuis capiends extra terras alteris facit ius Ttemquod limitatio pscriptois generaliter Cumpta est a tempoze cuius contrarii memoria hoim non existit. E.iiii.

D

D

er

3

a

16

i

t

E

'f

R

B

C

t

placitat no tenuram generalem/petes
potest petere executionem sub periculo
suo. Sed in alus breuido oportet peter
te in tali casu breue suum manutenere.
Them in breuidus realibus bbi dapana non sunt recuperanda/tenes potest
disclamare/contra qua disclamatione
petens non potest breue suum manute
nere sed breue cassabitur/a si veritas sit
quod est tenens/tunc petens potest lici
te in terram islam intrare. ac.

tto

ni

lui

cel

ga

1

qu

be

ne

1

DE

ni

E

cu

m

1

lu

lu

1

tu

at

Trein quod allignatustieri potelt de terris datis in feodum ad terminü vite bel annocum: licet nulla mentio fiat de ellignatis. Eade ler est de redditu conscisso. à c. sedaliter est de garrantia et de

conventione.

Item quod conditio ad euacuandum liberum tenementum siue scripto placi= tari non potest.

Trem quod relaxatio line confirma:

Fo.rrvit.

tio facta per eum qui tempoze relaracă nis bel confirmationis illius facte nul= lum tus inde habet/bacua est in lege li= cet ius ei postea aduenerit nisi sit cum garrătia.

I Item quod ius veltitulus accionis quod colum in accione dependit alteri vendi non poteli nici colum terram tes

nenti.

C Item in accione debiti sup cotractus desendens potest cacrametu prestare que michill debet sicet sint testes cotractus. Aliter est super breue de debito prosecuto super dimissione terre facta ad ter minum annoquem del ad voluntatem. CItem quod si breue de erigêdo in ca su selonie versus alique dirigat / bona sua domino regi sint statim cofiscata. CItem si filius in vita patr sit attictus sicet postea cartam perdonationis arege optineat/tamé sanguis corruptives est et heres patri suo esse no poterit/

Ita quod in tali casu post moztem par mo tris terra illa escaebit/nec fratri suo iu rii nizoi li fratrem habeat nullo modo del

pu

cre

6

tu

ta

qu

ca

Dê

po

ta

1

ef

cli

1

u

al

n

O

ta

II

cendere potest.

Ttem si abbas vel prioz terra domus sue alienauerit et obiit/ successoz eiusi trare no poterit/ led accionem p bzeue Line allensu capituli opoztet impetrare Eteadem ler eft li vir altenauerit ter: rā brozis sue et obiit: bror intrace non poterit/sedbreue qui dicitur Cui in bi ta impetrare opoziet.

CItem quod villanusante ingressum factum per dum lum licite potelt terras suas dare et vendere cuicung vos luctit/& benditio illa siue donun illud firma et Aabilia in lege existunt: Eade quog let habetur de bonis et catallis: Ded li dominus eius ea prius leilierit

domino pertinent.

Trèquod si quisfelonus furatus su erit bona ad valentiam. rii. d vel vitra

fo.rrrviit. par morte punietur. Et li sit infra valetia oin rii.d. vocatur parua latrocinia et non del punietur mozte sed aliter secundu dil= irelcionem iustitiariozum. mus GItem in fauoze vite ille qui arramie= usi tus est super idictaméto felonie potest eue calumpniare peptorie.122b. iuratores quod si vitra illum numerum aliquem are tet: calumpniaucrit pemptozie seipsuntconon depnat que legé reculauit: sed cum causa 1 bi potest tot iuratozes calumpniare quot causas potest probare. um C Item quod terra cuiullibet inlege ets estabalits inclusa: nisier atiquote in= 600 cludere teneatur. ud (Item redditus/comunia pasture/re= Dē uercionec limilia q no iacent in manue is: ali occupacione non possit alteri dars rit nec concedi line (cripto. CItem quod ille qui recuperauit debi= u ta vel dampna in curia regisp tale acc ta tionem voi breue de capias iacuit i oct=

potest habere breue de capias ad sais faciends per quod defendens capietur a prisoni comittetur/a qua no exict do ner debita et dampna plene psoluetit.

IM

ga

in

ã.

Cú

ca

th

tie

te

tu

qu

tu

bl

CE

p2

qt

lie

q

m

li

Atem li relaratio aut cofirmacio fiat ei qui nullam possessionem habet in terris illistempore illius relarationis sue confirmatonis facte vacua est nul

lius vigozis in lege.

Astem pro maximo habetur in legibo aglie o nullus potelt dominu regem discilire nec this retalique discilire poterit/ita quod liberum tenemètu p talem discilinam trasferretur de rege ad alium nec econtra.

Ttem nullum liberum tenementum potest domino regi dati necab eo tras ferri nisi per materiam de recozdo: tan ta est in lege regis excellentia.

Ttem leiendum elt quod cum in qui bulvam breuibus fit peellus per lum

Fo.ttric. monitionem attachiamentum & dilti gas infinite/f in quibulbant p capias infinite/a in quibuldam per velagart a. Et i q bzeutbz realibz fiet pcellus p sumonitionein:magnum cape a puum cape.s.per magnum cape ate apparen tiam. A per paruum cape post apparen tiam. Et in aliis processibus in curus regis blitati nullum aliud fundamen tuin habetut nisi in paucis processibus qui dantur per statuta/nisi columane tiqua consuetudo legisin curiisillis blitatis. Quod vero fiet diverlitas p cellus expediens a ratonabile/videtur propter diversitatem accionum. Sed quodeadem fiet diverlitas processus que in legibus anglie habetur a non a lia/rationeprobarinon potest. Idea of talium processuum as punitiona as marimozum predictor a aliozuminni lium aucthoritatem a robut ad antique regni coluctudine deduci necelle elt:

lud inf

tur ÙO

tt. ft:

in lis ul

69

inte

PE

n C

D'em que vam lut pricipia liue max tun una i legib; äglie que fecundum quol tus dam extratione secundaria fundanturius led quia aba'iis dubitak vtrum ex rati (one aut er coluctudine lit eozum fun werl damentu/ideo pauca eoz hic iferius i tital polui . Et lialicui videatur q extati (7 one liteozumozigo vel kudamentum/ lus tune inter primum fundametum legis lus angite ea et l'unité apponat altter in tens ter predictas consuetudines sitte pres den dicta maxima legis ea computare des bit.

£3

erie

uen

teti

(3

ius

2111

tur.

CJ

titt

De hiis talis casus habet quod siab basaut alius Cuperioz alicuius domus religionis aliquid emerit pro certa per cume lumma ad blum domus et obiit l'uccessor eius oncretur de Cumna illa licet nullum Ceriptu inde factum fuerit Them mandans aliquam transgres lionem fiert:elt transgressoz.

Titemille qui het possessionem terra

fo.tl. ax: tum licet liuste / tamen sus habet ver= nolfus onmes preter verlus eum quivera turius inde habet. atic Item quod accio realis procecuta in berlus aliquem q nihil habet in re pei tita/cassanda est in lege. iti Cztemalienatio tenentis nee ingres m/ füs in religionein pendente bzeut ver is lus cum/nec li tenens fiat miles/autst n= tenens lit imulier & vicum ceperit peus cs dente breut breue non cassabit. e= CItem si terra aliqua e redditusaligs criens de eadem terrain bnamanu de ib ueniat de amili Aatu & Cimili Cecuritas s tetituli redditus file extinctus eft. Jtem li terra aliqua descenderit el q it iushabet ad eandem terram in melio= 8 niure suo si voluerit in lege indicabi= tur. ıt 3 CItin si duo tituli concurrant, senioz titulus est preferendus. à

Trem quod quilibet pro dampnisa: uariozum suozum in pascendo a terra ultertus conculcando respondere tene tur nili lit inde iustificationis causi. Ttem li petens pendente breui Luoi trat in tem petitam/bieue cassauit. Et notandum eft quod licet valde dif ficile est in pluribus casubus legis ans alie discernere que lex ex ratione a que er consuctudine fundatur/tamen sepe multum necessarium est ad cognoscen dum legis vernatem. (Docto). Ded qua aucthozitate elici potest que funt consuetudines generales regni & que non.aut que sunt maxima in lege aucthozilata et que non Pamcum er ratione non funt fundata bt tu iplelu perius dirifti/videtur quodeademfacilitate negari postint qua approbari/ nisict aliquo statuto aut alia aucthos ritate in lege lufficienti robozentur. Deudens. Quantninad plures

ci

te

Æ

n

ta

hi

tt

D

he

r

EO

tt

be

te

qu

iti

to

tic

bo

to

gf

CA

fo.rli.

coluctudines legis anglie cognolci po test per vlum & coluctudinem ita apte k euideter notos interpopuluin quod non est necesse inde aliquam lege scrip tam inde haberi Ram qo opus eff legé habere Ccriptain quod filius Cento; paz tri luccedet:aut quod filie limul lucce= dent patri li no lit filius: bel quod bir habebit oia bona et catalla que fuerit provis sue tempore matrimonii inter cos celebrati.ac.aut q bastardus no e= tit alteut heres:et quod erecutozes has bebunt disposicionem omniù bonozu teltacons & lic de alcis multis. quoc maxima & consuetudines q non ita aperte cognita funt iter populum tognosci posunt partim per legem ta tionis parti perlibzos legis anglie qui bocătur anni terminozum & parti p re to2da in thefaurario regis a i curiis re gf remanentia acp queda libit qui bo cat registru e p diversa statuta i quib9

R:

tā

ne

ıl.

oi

if:

n:

38

pe

n

2.

31

3

t

u

1

1

f.i.

pe recitantur vt deligenti indagatozi eutdenter apparere potest.

CDequinto fundamento legis anglie .ca.ir.

Chtudens. Quintum fundametuin legis anglie fat in diuerliscolue tudinibus pticularibus iu diuerlis pa trits/billis/dominies & civitatibus re= giu blitatis, que quide consuetudincs particulares quia non funt contra rati tionein negs contra legem diuinam li cet predictis generalibus confuetudinibus liue maximis legis contrariant tamen bim legis tetinent. Sedli Dus bium insurgat inter partes in curia re gis btrum talisfit consuctudo partis cularis vel non/non debet semper des terminari per iudices birumlit talis consuetudo vel nons bt de predictis co suetudinib; generalib; sine maximis lupius dictie fieri debet nili in paucis

To thi. coluctudiniby particulariby fusicienter er recoido in curia regis cognitis & approbatis/seo debet triari per patria Er quibus consuctudinibus particula tibus aliquas pro exemplo iferius im= ponam. IIn primis in Kancia est que dā rocuetudo que vocatur Gauelkynd bbi oinnes fratres simul hereditabut steut lozozes ad comune legem. Item alia consuetudo perticularis habetur/ que vocatur bo: ughéglyfth/ voi filius iuntor Colum pfi luccedetibt est in bil la Pottyngham.. Et alia concuetudo habet i cuttate Lodon vbi illigi ciui= tate illa funt liberi possit ptestaméta sua terras suas etiam de quibus leicut existunt legare cuicungs voluerint ni li ad manum moztuam/Et quod illi o funt ciues Eliberiibidem etiam ad ma nú moztuá terras suas legare poterit. Titemin Bauelkynd licet pater Culpe datur/tamenfilius patri in hereditate P.ii.

l se ozt

to

t. Iés

ue Da

e=

cs ti

li

l: IČ

15

3:

13

34

S

9

8

Luccebet.

Trein i aliqua patria per consuetus dine specialem: multer habebit medie tatem hereditatis viri sui nomine dos tis quamduisola virerit.

Tim in aliquaptia vir habebit mes dictatein heredicats vrozis sue p ter mino vite sue licetetia prolemperea

non habuerit.

Tteni in aliqua patria ifans cum sit etatis. po. annoqum potest feosfamen tum facere et in aliqua patria cum scit

blnam pannt mettre. # ?.

Trem in aliquibus dominiis liberi tenentes pollunt terras luas in curia dit lui luclum reddere p virgam bel aliter lecundum vlum curicillius. Et in tali calu per illam luclum redditio nem liberum tenementum inde transi bit ad illum cui fit illa luclu redditio abliqua liberatione leiline inde fi enda. Item plurcs alie consuctudines

fo.rliii.

particulares in regno anglie existunt/ de quibs non est ad presens per lingula dicendum.quia hee iufficiunt ad of tendendum quodler anglie partim ce pit fundamenta Cuper tales particula res consuetudines. Et semper tales co fuetudines particulares Aricte capitis tur secundum litteram. Main in Ga uelkynd vbi terra omnibz filiis simul descentet garantia tamen inde facta delcendet Colum super filium senioze qui est heres av comune lege . Suntt ter bbi infans per consuetudinem p ticulare feoffamentum de hereditate Lua facere potelt tamen li garātiā fece rit vacua l'lege existit . Similiter nec telaxationem potest in talicalu facere et lic de pluvibus alus consuctudinib9 perticularibus habetur

De lexto fundamento legis anglie 'ca.r. CStudens. Sextumfundametū F.iii.

legis anglie stat in diversis statutis p Dominum regein & progenitores suos a per dominos spirituales a tempoza= les & per communitatem totius regni in parliametis edit / bbi lerrationis / ler diuma/coluctudines/marima line alia fundamenta legis angite prius suf ficere minime bidebantur, & bltra hec fundameta legis anglie alia me legis= se non meminot. Et bleeriug sciendu est q licet lex rationis pro primo & prin cipali fundamento legisanglie ratio= nabiliter allignari potelt: Tamen no est illa lex rationis tame virtutis a cf fice cie in legibus anglic quod ea cogmua totalix anglie cognita lit. Nam nltra legem rationis opoziet eum qui leges anglie seire desideratietiam ans tiquas consuctudincs regni tam gene rales quam speciales acctiam alia ma rima a flatutalegis de quitus superio partun tractatur cognoscere vel aliter

forkliit.

licet lapientilum9 virozūfuerit de ve= ritatelegis äglie pauca itelliget. Nam vt superius dixisti .ca. secundo necesse est in qualibet lege humana vlera lege rationis multa alia pro conferuatione rei publice superadditurta mozes pat rie a populibbi talis ler exerceri debet: que quidem additio facta est ihoc rege no per diverla maxima coluctudines/ et statuta necessaria pzo bona direccio ne totius coitatis et ad pacem regis preservandam ot superius patet. Er his quog que superius i hoc libello co tinetur deduci potest quod sepe in bno eodem casu legis anglie duo veltria fundamenta legis fimul concurrere ce bentantequam querens ad ius suu re: cuperandum secundum legem attinge re poterit licut per exemplum appare= re potest. btsi de post ingressimi per se factum in aliquam terram cum manu fortifecitfeoffamentű pmanutenétia F.itti.

legis anglie stat in diversis statutis p Dominum regein & progenitores suos & per dominos spirituales & tempoza= les & per communitatem totius regni in parliametis edit / bbi ler rationis / ler diuma/coluctudines marima line alia fundamenta legis angite prius suf ficere minime bidebantur/ & bltra hec fundaméta legis anglie alia me legisse non meminot. Et bleerius sciendu est quicetler rationis pro primo & prin cipalifundamento legisanglie ratio= nabiliter allignari potest: Tamen no est illa ler rationis tante virtutis a cf fice cie in legibus anglic quod ea cog= mua totaler anglie cognitalit. Nam ultra legem rationis opoziet eum qui leges anglie seire desideratietiam ans tiquas consuctudincs regni tam gene rales quam speciales acctiam alia ma rima & statutalegis de quil us superis partun tractatur cognoscere vel aliter

fortlini.

licet lapientillim9 virozūfuerit de ve= ritate legis äglie pauca itelliget. Nam vt superius dixisti .ca. secundo necesse est in qualibet lege humana vitra legë rationis multa alia pro conferuatione rei publice Cuperaddi iurta mozes pat rie a populibbi talis ler exerceri debet: que quidem additio facta est ihoc rege no per diverla maxima colvetudines/ et statuta necessaria pzo bona direccio ne totius coitatis et ad pacem regis preservandam ot superius patet. Er his quog que superius i hoc libello co tinetur deduci potest quod sepe in bno eodem caku legis anglie duo veltria fundamenta legis fimul concurrere ce bentantequam querens ad ius suu res cuperandum secundum legem attinge re poterit licut pet exemplum appare= re potest. veli de post ingressim per se factum in aliquam terram cum manu fortifecitfeoffamentű pmanutenétia F.iiti.

ad defraudandum pollellozem de acti one sua/tune querens per statutum de Anno. viii. Henrici. vi.ca.ix recupera= bit vainpna sua in triplu secundu q dā pna p iuratam affidentur. In quo calu patet quod talis ingressus prohibetur ex lege rationis lecundarie: Sed quod querens tampna sna recupabit in tri= plum habetur ex predicto statuto. Et quod dampna per turatam allidetur/ habetur ex regni consuetudine. Et sic tria in hoc calu concurrunt legis fun= damenta. tic de alus casubus infinitis in legibus anglie simile deduci po= tca. Doctoz. Gzatias quampluri mas tibi reodo amice dilecte. Painte gratam valde mihi fecisti. bnde er dies tistuis capio quod lex anglie cepit fü= damentum ex ratione primaria & Cecudaria extiam exlege divina a ex diver lis consuctudinibus generalibus et p ticularibus regni et ex diucrlis maxi=

en all tra

eti te

et qu

n b ten tan

uer

ioi

18 i ari

er i

Rü

eri

fo.rib. mis a statutis i regno viitatis, que vi alleris rationabilia sunt et nec cons tra ratõem nec contra legem diuinam

eristunt. Et virerius vivet te asterna re oplicet multa qui legib; aglie hent er summa ratione practica, predut/tii quod ler aglie in oibus ler rationis di

n debet bt volunt aliqui dicere non p= tendis. Ideog plures consuctudines

tam generales & speciales/et etiam di ucrfas leges quas maxuna appellas su

perius recitalti/que non ex fumma ras

tione/sed ex regni consuetudine bigo= tin cepiste no dubium est. Pă bt supi

s diristi per statuta incotrariummu

ari possunt a q mutari potest nunqui er rationis primazie fuise omnino at

irmas (Studens. Dotime capis

diri voctor reucrende. Toctor. Luc igitur que rhiis que lupi dirilli

videk quod peritt legs äglie pretedüt erificare gelex illanichil vult contra

ratoem a cotra lege dei. Ideo ad qual co va questiones ex legibus anglie funda to: tas quoniodo cum ratione seu conscie sa tia state poterit te responere cupio/vn ali de prima queltio talis eft. Er legibus fac anglie habetur bt audini quod li quis fti obligatus in obligatione pecunias ali ni quas colucre cas Colucrit/ Ced acquietà El tiain capere negligit bel captam poit, for q tác illa solutio secundum leges äglie bio nihil ei prodest/quia bt dicitur ler antio. glie bult vit non obstäte solutõe illaci do pelletur debitor pecunias illas itex lo uit uere.quemodo igitur potist dici q let illa stat cu tattone seu conscientia. Ai vt mihi videtut licut ex ratione lecun leu daria habetur q debita colui debet. le ils c tia habetur/quod debitozeroneraridians bet go tibi inde videt (Studens Et na no potest declarari qu fit contra co care ftietia/ nisipuns cognoscatur quids bia forthi.

The conscientia ideo quia ad textinet Doe

to to reverende de natura e qualitate co

ciè scientie maximi tractare i supplico bt

on aliquambrevem declarationem micht

ous facias de natura e qualitate consciètie

uis ficias de natura e qualitate consciètie

uis ficias de natura e qualitate consciètie

uis ficias de natura e qualitate consciètie

ali nitue libenter respondo of Doctoz

età Ur melius irelligere poteris ea que de

oit conscientia dicampanno ostendam ti
glu di quid sit sinderesis/deinde quid sit ra

an tio. e tunc qui sit conscientia e quomo:

aci do hectria inter se distersit aliquid die

so uiter dicam.

And Cit linderelis.ca.ri.

A Coctor. Inderelis citais motiva
the potentia naturalis anime rationa
the is que l'emper est nata figi in superio
ten des partibus anime monens a stimu
to dans ad bonum et abhorres malum
to toto secundú sinderesim no est per
toto neas errare sicut nec circa princitoto secundú sinderes anticos corca
toto neas errare sicut nec circa princi-

Lis dicitur Ccintilla rationis/conuenie ter guidem. quia licut lcintilla est mo. dicum quid exigne euolas/tta hec bir. tusest que dam modica participatio in tellectualitatis respectu etus que be in tellectualitate in angelo est. Hanc quo of linderelim ideo posuit deus in hoie bt seruetur'o: Do & conerio rerum. At leccidum Dionisium.ca. vii. de diuinis nominibus divina sapientia coiungit principia lecundorum vitimis primo: zum. Angelus autem eft intellectualis naturenon rationalis cum difeurffu. Et illi nature homo per linderelim ap propinquat & coniungitur. Due linde rilis non potelt totaliter extingui/nec etiain in damnatis. Sed tamen quans tum ad actum potest ad tempus timpe diri liue propter tenebra obcecationis line ppterlascinia dilectatois sine ppt duritic obstinatois. ppter tenebza ob cecatőis inwedit linderelis ne malore

nu

idi

10

nii unt

dut

am in D

nati

actu

nurr

lá b Lí pe

bnde tötre

lie Ci

fo.ribii. miè nurinuret peo qualificreditur elle bo no. milicut i hereticis q moneres pipieta te errozis credunt le mozi pro pietate idei. ppter la Cciuia delectacionis qua= 10 . 8. lindertlis ita ablozbetur bt res noglus non het locu quia carnales ho= mines tanto impetu delectacionis fer intur bt ratio no habet locuin . prope duriciem obstinationis impeditureti= un liderelis ne ad bonú Aimulet licut in dampnatis q adeo funt i malo obiti nati bt nunqua possunt ad bonum inc dinari: propterea quantum ad illum actum quo linderelis stimulat ad bo num potest in illis dampnatis dici eruncta:no thertincta limplicit q2 het a iá blú.s.remurmuratõem cõtra ma= u pene q maxime vigebit i dapnatis. bade liderelis murinutabit i dapnati otra culpă in relatõe tiñ ad pena/Et ic l'inderestes quantum ad aliquem ac um impediri potelt nunquam tamen

lite

in

in

uo

oie

28

nis

git

:01

lis

J.

ap

de

ec

tts

pe

is

pŧ

te

ertigui potest vniuerlaliter quantum ad omnem actum & quantum ad omne tempus. Sinderilis etiameft principi ú quo ad speculativa et quo ad opera tiua. Eréplű de speculatiuis: bt omme totum est maius ina patte. quodibet est vel non est. Exemplum de operatiuis vi nullum malum eft faciendu:bol numest prosequendum & similia. Eti ded linderelis dicitura quibuldamly rationis.quia principia legis rationis ministrat que ci insunt a natura. Sin derilis quogza quibuloamlic describi tur. Sinderelis elt potentia nata alle tire naturaliter principio practico euis dentier terminis dictanti.i.Agnifica ti in bniversali aliquid operadum bel fugiendum. Et perhoc quod dicitur potetia excluditur actus & habitus er quilitus. a dicitur nata allentire/quia non opoztet quod actu assentiat. quia etiam potentia dicitur sinderesis dum

ac et ap

tei

po

eu

cut

eti

60

Cic de

13.

ar ar

024

ce

Fo.rlviti.

actu nullum pzincipium appzehendit. Et dicitur naturaliter allentire.i. fati apprehelis terminis allentire. quia no requitit probatoem vel discursum ad hoc quod assentiat led ex coditione sue nature statim apprehésis terminis no potest non assentire. Dicitur etiam cuidenti ex terminis/quia respectu pri apii euidentis per experientiam no di atur linderelis co quod tale principiu apprehensum potest ignorati/ aaddit etiam in butuerlali ad excludendum conscientiam que est indicium conclu= Conispeactice in particular dictants de qua inferius dicetur.

nne

CLPT

era

me

bet

iti

bo.

ti

ier

1119

din

thi

stê

uis

cá

bel

tut

er:

uia

118

III

De ratione .ca.rii.
Odoctoz. Quando primus homo; aratus est percepit duplicem a deo oculum. Exteriorem sculicet et Interiorem. Exteriorem carnisquo bisibilia arnecet/ Et interiorem rationis quo

inutlibilia agnoscerct atq diuina:pet illum carnie bt bilibiles postet hostes aspicere cognoscere & vitare . per illu rationis bt spirituales hostes cotra a nimam decertantes superare baieret. Et inter omnia alia dona quib9 deus humană (pecie infigniuit potestimum tenien hoc bono rationis prealits ani mantibus eam Inblimauit:perquaett am angelicam imitatur dignitatem a falso discernendo berum a a bono ma lum. Quamobiem valde a lua dege= uerat oziginem quoties beritatem dif cernere necligit atqui malum bono pie ponit. Et insupratio secutu boctozes est ipla visanuncrationalis que colu lit & Discernit inter bonum & malum & melius comparando bnú ad alterum. que etiam bittutes eligit a deum dilis ait. Et dicitur no le lum cognitiua led etiam motiua. Lum autem iudicatali quid esse bonum bei malum et ibi lis

p

t

Ü

It

tı

D

b

n

T6

te

Fo.tlix tit Ac dicit cognitiua: A vero viterius procedat indicando aliquid esse bonū bt fiat bel malum bt euitetur/lic dici= tur motiua. Si vero adhuc amplius procedat et non colum indicat aliquid elle bonum bt fiat/led'etia id fieri ap= petit/lic dicitur liberum arbitrium.na liberű arbitrium appzehendit ratione a voluntatem. Et nota quod aliquado ratio accipitur comuniter & aliquando proprie. Lumenin accipitur comuni= ter: Cic comprehendit totain portionent anime divilam contra Cencualitatem/ in qua funt tres potentie.s.mens/ bo= luntas & intellectus. Lum enim accipi tur proprie/lic accipitur pro potentia diutla contra concupillibilem & irafci= bilem. Pamratoi specialiter pertinet ne mala concupiscentur refrenare/fi i= ram tepozaze. Et notandum est quod ratio & intellectus non Cunt idem.quia ratio ofige elt recta ofig non recta. led Ø.1.

es

llű La

et.

in

Mi

tt

a

na e=

IL

20

8

u

1.

13

Oli

(3

intellectus lemper est rectus. Et ratio tintellectus non deffingunt licut duo potentic/sed sicut diverit actus eiulde potentie quintelligere est intelligeda veritarem sumpliciter apprehendere. Ratiocinari est procedere de bno intel lecto ad aliud itellectum ad heritatem intelligibilem cognoscenda. Inde etia benit ratiocinatio. nam ratiotinatio est discursus intellectus ab bno in ali= ud a puncipio ad conclusiones. Ratio autem recta/est illa que est conformis dinine voluntati nă rectitudinis oun contingentium prima regula est volus tas diuina. Ratio enim non recta que a culpabilis dicitur/est aut quia dictat falla erroze decepta bincibili/aut quia toppore vel superbia allectus/no inqui rit inquirenda. Ratio etiam dividitur in duas partes.s.in partem superioze a inferiozem. Superiozenim parsra= tionis diumis acternis intendit/ In=

fo.l.

nititury & ratiocinatur per leges feu prationes diuinas et eternas bi puta hoc faciendum est bel non faciendum. q2 deus precipit vel prohibet. Recha= bet hec pars superioz motum circa res transitozias & tempozales nisi in quan tum ad cas per modum confilit ratio= nes diumas et eternas deducit. Infe= riozentin pars rationis ad tempozalia gubernanda deflectitur: Innititurq t ratiocinatur per leges et rationes hu= manas bt puta hoc faciendu est bei nõ faciendum. quod honeltu bel inhonel tum est. vel quia rei publice expedit vel non expedit, bude cognitio qua cogno sco deum et cetera ad deum pertinetía pertinet ad partem superiozem. Coy= nitio qua cognosco creaturam/ ptinet ad partem inferiozem, bnde pare infe riozelt que obiectis creatis aoberet le= tundum regulas mozales tantum line relatione ad dininas. Dumetiam

U

0

Ē

1

11

ã

0

0

5

n

11

9

t

a

li

t

ē

12

13

B.II.

phensis cognitisas terminis mor non cognosci non possunt nec potest ratio eis discentire. Sic dicitur sinderesis dirum sunt principia illa de speculabi libus sine de agibilibus. A brum ad p tem superiorem rationis del inferiore prince. Aratio sic accepta sep dirgo hoc est inuiolata persenerat/ di capitulo p sedeti dictum est. Et licet iste due partes. s. superior et inferior idem sunt in re a essentia/disserunt tamen secundi tationem suaz operationum seu ossici orum. Exemplum de oculo nunc sursi nunc deorsum aspiciente.

Doctor. Hor nomen conscientia componitur ab hac ppositione cum/et ab hor nomine scientia, bude conscien tia idem est quod cum alio scientia/ et sir duo dicit/scilicet scientia per se a sci entia cum alio. Primo dicit a impor-

fo.li.

tat conscientia scientiam per le & secun dum hoc colcientia dicitur quidam ac= tus naturalis non solu tognitiuus sed etiam motiuus. Inclinat etiam anima ad bonumprosequendum & malum fur giendum. thoc modo habet le ficut lu perius in ratione.coiungiturg ipli lus periozi lumini rationis quod findere: lis diciturlita quod propter hocaliqui be Hieronimus & alii ipam linderelim conscientiam Dicere voluerunt. & tunc conscientia de le semperelt recta.nam tupe circa bniverlalia agibilium licut ipla linderelis verlatur. Secundo ve ro dicit a unportat confrientia a magf proprie scientia cum alio.s.cum aliquo actu particulari. Etunc importat quan dam acceptionem live acceptatoem ex parte rationis qua aliquid particulare acceptat vel reprobat et sic conscientia proprie loquendo nichil aliudelt quain applicatio quedam leu ordinatio leien B.111.

D=

on

to

Ûs

bt

p

120

OC

p

It:

in

dú

ici

(Ú

ia

ct

en

et

17=

tic ad aliqueni actum particularem/E túc est magisacius quam habitus seu potentia. Et isto modo conscientia ha bet le vinferius magisque coniungis tur rationi l'implici liue iferiori. & tuc Dicitur quoddam dictamen rationis. Et conscientia hoc modo accepta non est semp de se recta/immo frequenter errorem recipit.nam habet circa parti cularia berlari per modum cuiuldam cognitionis seu inquisitionis in quibs sepe errare contingit. Que omnia cla= rius per exemplum nomullazum doc tozum concipi poslunt. Formantenim doctores quendam quali colcientie fi= logilinu cuius finderelis proponit ma iozem fic. Pulla malum eft faciendu cui maiozi conscientia se iurta primă sue descriptioné de qua superius hétur ipi sinderesi line quacung difficultate alletit. Pectue errat que cirea huusmo di maiozem noell errare. Sed fozmati

fo.lit.

anaz ratio iferioz sub isto maioze bui ininoze ad alique calum liue fact a pti= culare descendedo sic. hoc est maiu cui untnozi li conscientia iurta secundă luc descriptionem de qua superius etia ha betur ipli rationi coniunges allentiat potest errare & potest no errare. Infert demű conscientia ex istis duabus coclu sionem sie.ergo hoc non est faciendu. que conclusio similiter evit falla bel be ra prout scilicet iplaratio a ipla consci entia se illi coniungens in illo minore errauerit vel non errauerit. De prina conscientia que ipsi sinderest confunct tur bt predicitur non est multum ad p fens inlistendum. Pam bt lugius dic= tum est habet versari circa vniversalia agibilium que femper est recta nec er= rareporelt. Sed de conscientia que ip si rationi coniungitur/habetq3 versari circa perticularia que etiam errare po= test et non errare maioz restat disficul= G.iiii.

/E

us

ja

La

ũc

...

m

et

ti

m

5

7=

C±

11

1=

H

1/2

ā

T

3

0

t.

tas:ideo leias quod plures a doctoub9 allignatur talis coscientie descriptões bna a Johe Damalceno.s. quod colcie tia est ler itellectus nei. alia p cosciétia est habitus mentis boni et mali discre= tiuns.alia quod coscientia est assensus vel credulitas intencionis ad aliquid faciendum vel non faciendum animi deliberatõe firmata-alia quod cõsciéti a est iudicium rationis practice i perti culari dictantis que omnia bene resol= uendo in idem concidunt et idem in ef fectu lignificant scilicet quod conscien tia est quedam actualis applicatio ali= cuius cognitionis leu lcientie ad ca q aguntur: Er quib9 deduci potest ger perfectissima notitia alicuius legis vel lcientie & ex perfectissima et rectissima applicatione ciuloem legis velscientie ad aliquem actum particularem lequi= tur pfectissima purissima & optima co= sciëtia Et astrockect9 i cognitõe verita

D

10

h

t

D

Í

8

ti

ſi

Ì

t

f'talis legis liue in applicaçõe eiulo e ad aliquem actum lequitur inde erroz cosciétie sine defect? i cosciétia: exepli gra. Linderelis tradit bniverlale prin= cipium circa quod non cotingit errare s.q illicitu no elt faciedu/tunc asfumi potelt piuramentuclt illicitu er eo go dicit Mathei.v. Ego auté dico vobis nő turare oio. si de ther berbie dictie uagelii bult tenere q iurametű é i nul lo calu licitum/errat in colcietia qu no habet plenam nocitia liue Ccientia be= ritatis dicti Euägelit nec cofert illud dictum Ccripture ad alia in quibus con ceditur iuramentum esselicitü. caula autem quare cosciétia sic potest errare in assumpcione predicta et in funilib? elt ilta que colcietia founaturer allump tione alicuius particularis ppolionis

liue questionis sub bniversalibz regu

lis operandozum. Et qz pzopolitio p=

ticularis no est per se nota bt sút bni=

S

a

9

i

İ

fo.liti.

uersalia principia agendozum/sed in: notescat per fidem vel inquisitione ras tionis. Ideo circa cam a circa conscien tiam excius assumptione formata co: tingit erroz. vel qu'fidei non affentitur vel quia ratio coferens vel inquerens decipitur.quandogs ex passione abdus cente iudicium rationis. quandogs ex ignojantia.quandogs etiam exhabitu malo ferronco. Sed notandum quod per hoc quod dicitur supra. s. gli Defec tussit in cognitione alicuius scientie vel in applicatione ciuldem ad alique actum quod inde lequitur erroz in con scientia/nő est sicintelligendum quod talis erroz lemper inducit peccatum qz potelt erculari per ignozantiam. Ded licet aliquando excufari potest pignos rantiam/tamen dicitur erroz in consci entia in comparatione illius confeien tie que ex vera a perfecta noticia illius scientie generaretur. Conscientia etia

1

1

Fo.litt.

respicit ad omne tempus.s.ad tempus preteritum/ad tempus presens ad te p9 futurum. A testimonium reddit de omni opere preterito presenti a futuro btrum bene vel male factum fuerit lis ue bene vel male potest fieri. Item sep tem modis caulat erroz colcientie.pzi= mo modo er ignoratia qui schicet quis nelcit quid leit agendum bel declinan du : bude schas quod si dubiú aliquod erurgat er aliqua lege politiua/tunci= querenda est veritas a pitf illius legis fecundum quam formanda est consci= eria ficut cum theolegis consulendum effet in his que funt ad fidem/Et li in tali cafu legis peritialique informanes ritaliter quain fecundum legt beritas tem habetur / tamen fi secundum co= pum colitia conscientiam suam formas uerit colcientiam lanam feruabit bum modo nichil cotra rationem vel legem dei cosulerent quia veus neminem li=

in: Era;

co:

itur ens du=

s ex

tec

itie

jué on

od q;

eÖ

io= Cei

en

us iã

gatad impossibile. Et si in aliquo casu omnino deficit constitum humanuni tune ded opoztet le committere licut leribitur Paralipomenon. rr. Lunig nozemus quid facere debeamus/hoc fo lum relidui habemus bt oculi nfi ad te dirigantur. Secundo modo caulatur erroz consciêtie ex negligentia bt cum quis negligit conscientiam suam discu tere/bel si post discussionemse expedia re nesciat/negligit tamen abaliis que: rere. Eertiver Cuperbia/bt quando qs non hundiat intellectum luum bt me liozibus liue sapientiozibz se velit crez dere. Contra quosseribit Apostolus. ad Countheos. r. dicens. Captivantes oumem intellectum vestru in obsequis um Chailtichoc est dicendum quod qui libet in credendisplus debet confcens tire fidei quam libi. & in agendis plus debet alus credere quam libi. Quarto er ungularitate.s. anhomo lequens le

N

qı

li

tr

fe

CC

\$L

a

e

tı

ti

I

n

Co

ti

b

Ci p

ė

Í

fo.ib. lu ppiium no confirmat le aliis/nec le quitur bias cões bonozum. Contra qõ libzo Mumeron Ceribitur/extrema cal trozum consuplit ignis. Quinto ex af fectu inozdinato qui Cepe inclinat con= scientiam ad id qo bomo tunc appetit: a sic facit ea a sua rectidutine deuiare iurta dictu Senece. Peritonne iudis ciú cum restrantit in affectum. Serto et pulillanimitate qua quis frequéter timet ea que lecundum rectum tudiciú tationis timenda nonfunt. quibs dicit Ela: discite pusillamines cofortamine notite timere. Septimo ex pplexitate/ leilicet quado homo le inter duo pecca ta politum electedit quoy altex bt li bi bidetur lit ipollibile dedinare. Sed sciendum est qui perplexitas nihil est si plieiter.potest tamen quis esse pplexus lecundu quid.s. lecundu erronea colci tia qua disposita erit liberatus. Beas igit o bone Audes colcietia boua a lep

alu

mi

cut

ig

fo

te

ut

m

cu

114

23

18

16

23

3.

S

H

Ĺ

3

habebis leticiam fuauiter vero requis esces/ficoz tuum te non repzehenderit Justozum quoq3 leticia de deo & in deo est et gaudium cozum in veritate mul te enim lut consciétie hominum bt scri bit Barnard, sed nulla est meliozilla qua homo veracié rognoscit seipsum. Li plura fcis/fcias pro certo que multo plus ra funt que nescis:multi enim multa seinnt et le iplosneseinnt, Ded qui se iplum nescit nichil bene noscit.qin alia scire et se nescire/quid aliud est quam seipluin grautus condempnare: nam Leruus sciens voluntaté domini & non faciens/plagis vapulabit mult : Luce rii.bona igitur quippe et munda colci entia est vbi puritas in cozde: veritas i ozelt iustitia in opere. Et quemadino: dum lumen lucerne pomitur i domo vi videantur que in domo funt: sic deus poluit colcietia i medio aie tationalis tanqua lume quo discernet quid facere

vel ce d opt cul hits nõ abl Dil as Del ter eti pa cui eti gis er

lui

tei

ta

111

pa

.fo.lbi.

vel nonfacere debeat: Colulo igit ami ce dilecte bt que circa en q ad lege prinet opoztet te versari/q semppură a imas culată teneas coscientia specialiter in hiis que ad restitutõem pertinet. quia no dunittitur peccatunili restituatur ablatum. Consulo etiam quod bonum diligas & malumfugias.et qo hoc fact as alteri quod tibi rationabiliter et ex debito bis ficti.et quod non faciasal teri quod tibi ratoabiliter no visfieri et quod nil facias contra veritatem.q pacifice cum aliis viuas. et qo iustitia cuilibet quantum ad te ptine facias.et etiam quod i omni regula generali legis equitatein semperteneas. que oia ex lege ratois habentur. Et spero quod lumen lucerne tue no extinguetut ine ternúl Studens. Led do lit illa eq tas qua lupius inemoralti et q velles me tenere ediscere quelo Doctoz pauca inde dicere libenter aggzediar.

lis

it

09

ul

ti

la

Û.

6

a

e

a

ŋ

n

n

3

i

3

Muid litequitas. ca.xiiii: Doctor. Equitas est iustitia pen fatts omnibus circumstantiis particu lariba dulcoze misericozdia teperata. q i omni lege & in omni regula generali legis servari debet. hoc bene intellerit ille qui dirit: Ipse enimleges cupiunt bt iure regantur. Et sapiens dicit noli elle nimis iultus altoquin lumma tul titia summa iniustitia fit. Insuper p20 planiozi declaratione quid lit equitas/ Sciendum est quod cum actus huma ni dequibus leges dantur in singulis contingentibus consistunt que infini tis modis variari possunt nonfuit pol libile aliquam regulam generalem les ais institui que in nullo casu deficeret. Tocog legislatores attendunt ad id quod in pluribz accidit a non ad casus particulares immo nec possunt. props ter quod legt sententiam i aliquus cas subus servare est et cotra equalitatem

in quile

ei di ri

q

al

ti

la

iu

se ne les

tu

fo.lbit.

iustitie & contra bonum comune. Ita quod in aliquibus calubus bonuin elt imno a necessariú pretermisis berbis legis fequitid quod petit institie ratio. et ad hoc ozdinatur equitas que etiam dicitur Epikayais. obtemporare legis rigozein. Que equitas nichtlaliud est quaerceptio legis diuine liue legis ra tionis a regulis generalibus legis hus mane cum per earum generalitatem i aliquo particulari cotra legem diuina vel legem rationis iudicaret:que excep tio tacite lubintelligitur in omni regu la generali cuiuscung legis positive. Unde patet quod equitas non aufert iustum simpliciter/sed iustum gest ex lege determinatum. Peg opponitur seueritati qui ler talis in se bong est ge= neraliter assumpta/leb equitas lequit legemin quibs opoztet. Quecung igi= tur lex fieret ab homibus ablig omni exceptione tali expressa vel implicita

n

u

qli

t

lt

lt

=

0

1

Bit

£

2

Ŋ.i.

treationabilitatem manifeltä et nö toi lerendam contineret quoniam euenire poterint calus qui legem dei et legem rationis in lui observacions violarent vt si quis vouerit se niig lacticinia co medere/et postea necessitate deductus alia alimenta invenire no potest oper tet eum in talicas u votum infringere, nam casus ille voto suo generali per es quitatem sine per epykayam tacite ex espitur vt predictum est.

Liem li i aliqua ciuitate estet lex statuta quod nullus sub pena mort ante talem horam portas ciuitatis apperiret si tri ate hora statutam ciues hostes fugientes ad portas ciuitatis occurrerent et quis prosaluatione ciuium por tas apperiret/legem no violaret name casus ille similiter a lege illa generali per equitatem excipitur di predicitur/ bude patet quod equitas magis atten dit legis intentoem quam verba legia

ot

tugt

tei re rit mi

tu

an qu qu

tilla qu du

re

Polibitt.

et quiam desiderio tuo acquieui:questi oni mee respondere queso ne distulcre

Resposiond prima questionem doctoris .ca.rb. Studens.ad respondendu quel tioni tue doctor reuerende libenter ac grediar, nam viam plenam et rectam ad hoc michi ostendisti/ ymmo bi bide tur tuiple plenam declarationem inde fecisti ita vt solum michi restat ostéde= re quomodo questio tua secundum be ritarem legf äglie intelligi debet. Dit mo igitur sciendum est quod in legibs anglie non habetut aliqua ler quod li quis obligatus in obligatione ad ali= quain pecuniam Coluendam pecuniam illain line acquietantia coluit: bel si ac quietantiain perdat/quod igitur lecu dum legem anglie pecuniam illamiure resoluere teneat ma talis lex esset co tra ratõem a côtra coscientia bi supio

B.11.

dirifti . Sed berum est quod in legibs anglie habetur quoddam maximu ge= nerale iquod i accione debiti proleguu ta luper obligatõe: defendens no placi tabit quod nichil debet/nec quod pecu main soluit mecie exonerabic nisi ac= quictantiam aut aliquod scriptum in lege sufficiens habeat aut aimo simile testificans inde colutione : quod fit ad cuttandum magnuminconueniens q aliter multis eueniret bescilicct quitibet per nuda verba cuacuaret obliga= 110ne:ita quod obligatio no ellet ma= ioris robous liue vircutis in lege qua sumpler contractus/quod multisesset notabile dampnum. Propter quod oz Dinauit ler quodsicut defendens per leriptum lufficies oneratur/ lie p ferip tum sufficiens aut per altud equivales exonerati debet. Etlicet ex hot sequi potest in aliquo casu perticulari quod quis occasione illi9 legs pecunias illas

t

CI II

te

ce ei

li

neli

be

lei De

fec

qu

tal

fo.lix.

resolucre tenebitur secundum legem/ th hoc legi non est imputandum. qz bt in capitulo precedenti dirilli legis lato res attendunt ad id quod in pluriby ac civit et non ad casus perticulares un= mo nec possunt/ lie etiam regule gene rales legis anglie attendunt quid plus ribus prodest: Et qu dampnú pluribzes let li obligacio taliter per nuda verba cuacuaretur/ideo ler anglie id specia= liter precauet.et th nulli singulari per sone dampnum intendit: 92 nec itendit nec precipit ler generalis illa quod i ta li calu pecunia illa de jure relolui des bet/ sed ponit regulam generalem bos nā a necessariam of populo qua quilitz servare poterit nisi lit ex icuria sine ex defectuluo ppio . Et li aligs talis de= fect9 in aliquo euenire contigerit runc subueniri debet per talem equitate de qua supius tractusti. Dulte eteni alie tales equitates quali ifinite ex altis re B.itt.

gulis generalibus legis anglie inuent untur que no obstantibus illis regulis generalibus lecundum equitatem iudi cari debet. Doctoz. Sed sub qua forma potest quis subuentri per talem equitatem btrum in eadem curia an i alio bel quo modo supplico dicas.

8

D

b

10

t

t

C

Studens. In eadem curia nun op tubucnivi potest quis per talem equi tatem nist eadem equitas etiam robos retur per aliquod submaximum legis. Ded in quibus dam casubus subueniti potest quis per talem equitatem in cascellaria regs per breue de sub pena. sed obti breue de sub pena iacet a obti no iacet/non est presentis operis declarare. Et in quibusdam casubra nullum est pralem equitatem remedium per modificompulsionis, sed remedium inde oso compulsionis, sed remedium inde oso committi debet ad partis conscientia. [Doctor. Sed i casu obti breue de sub pena iacet/cui derigetursan iudici

fo.lr.

an pti quereti. Chtudens. Moiu dici sed prigrenti vel eis attomato si= bi iniunges sub certa pena i codem bfi côtenta q no predat viterius ad côem legé donec determinetur i cancellaria regf btruius habet i colcientia recupa re vel no. Et afigrens ratoe illius bris cellat viterioze pcellum ide petere/ bo lút a iudices lititer cellare biteriore p= cestilide facere. Doctoz. Sed nu do habetur aliqua mentio i legib; aglis e de tali edtate. Studens. De illo termino equitas quantu ad hanc in= tentõem de qua hic tractatur nulla het specialis meto i legibz aglie. sed de qua da eqtate ex statuts diriuata Cepe het métio i legibz äglie/fthalia est abista equitate. Sed de effectu illius equitas tis de qua hic tractatur pluries habe= tur mentio in legibus anglie. Pain le pe arguitur in legibus äglie vbi bzeuc H.iiii.

71

g

Ì

d

ni

de lub pena iacet a vbi non. Quotidie etiam fiant bille per perito slegis pzo becurbus de sub pena in tali casu opti= nendis.nec in legibus anglie phibetur quinhoc postunt licitefacere bumodo in luis calubus & lecundum beritatem factit non pro sola veratione defendé tis tales billas faciant. Ault etiam ipa ler anglie bt in pluribus calubus con= scientielege permilis/fiat temedium in Läcellaria per talem equitatem. De= bet ctiam dominus Cacellarius in tali ca lu conscientiam suam fommare secu= du regulas a fundamenta legis anglie Ita quod tale remedium in cacellaria habenduin non incongrue pro septimo fundamento legis anglie assignari po tuit: Sed quia nullum recordum de ta li equitate liue de breui de sub pena in de prosecuto habetur in curiis regis/3 deo pro aliquo speciali fundamento le gis anglie minime allignatur.

cal tal

Cal tal in the

lūi dic me tal

tia nu

tut de vi 1

fo.iti.

Secunda questio docto-213.ca .rbi.

Doctor. Er hiis que dirifti capi= talo precedenti patet quod i quibucoa calubus pars grauata lubueniti debet in cancellaria regis per conscientia si= ue per equitaten. Studeng.imo Doctoz. qui o cunc li per aliquod starutum estet ozdinatú quod nec pzo tali equitate nce paliqua alia materia in conscientia quacung nullum este te medium in cancellaria necalibi/sed so lumodo quod ler anglie in lingulis iu dicarct a boud bitra illam ad aliud te medium non ellet recurrendum/nugd tale statutum non esset contra conscié tiam. CStudens. Jimno multum nunis led bt estino nullum tale habe= tur statutum Doctoz. Statutum de limili effectu habetur bt sepe audi= ui de quo velle tua audire oppinione. Studeng. Statutű illud pouci

palam & quid michi bidetur libeter di= cam Doctor. Quoddam ffatuiu hetur anno quarto regis henrici quars ti.ca.rrii.quod iudicia reddita i curiis regis no examinarentur in cancellaria pliamento necalibi.ex quo statuto pas tet quod si iudicium aliquod reddatur in curiis regis contra talem equitatem siue contra aliquam materiam in cosci entia quacung q th null i remediu in be haberi potelt. Pain tale iudicium li ne examinatione reformari non potell e per Catutú illud eraminatio inde p20 hibetur. Joco bt videtur pdictu status tuelt cotra conscietia. adtibi videtur: Studens. Si iudicia i curiiste gis reddita eraiarenturi cacellaria bel cozā costilio regf vel alibi/grentes siue petetes raro ad effectu secte puenirent led nimis fatigati ac lepe iiuriati & de pauptati vitius psequi oio desisteret. Mec etialex anglic fine heret Etideo

al m a i

lei

ın v.

et

ta

it

ft f

tal ba

ta

tib

9.1

fo.ltii.

ad euitadu tale icoueniens herur qoda marinu er åtiqua coluctudie q iudict a i curus offi regf reddita no admichillenk sine erroze atticta vel bzeue pe cer tificatõe noue disseiline. op adam mart mű recitatur in statuto. w. secundi, ca. b. quod incipit. Cum de aduocatoibus etclesiarum. Posteag quia multa con tra maximum predictum sepe attemp= tata fuerint/idec in affirmationem et robozationem illi9 maximi factum fu= it illud statutum quod superius recita fti. Et licet forte per poictum maximu A statutum aliquis singularis persona dampnum aliquod incurrere potelt/ tamen predictum maximum & Matutu valde necessaria sunt ad euitandu mul ta dampna et expensas iuiustas que a= liter euenire poterint omnibus queren tibus epetentibs qui ctia iuste recupa uerit . multű pcauetur i legib, anglie s.ne dapmu pluribz eueniret. Et licer

Di=

tű

ars

iis

ia

a:

ut

m

Cct

in

U

20

U=

t:

te

el

31

1t

CI

t.

0

predicto statuto patet quod statutu iliud equitaiem no prohibet/ led tâtum ciammacionein talis tudicii ad eutrăz dummagnum incouentés quod inde aliter eueniri poterit fieri mon perinit tit. Joecas videtur quod statutu illud non est contra conscientiam. Insuper no est necesse quod de qualibs materia q tractat cotra conscientiafieret reme bium in lozo contentiolo per modu cã pullionis vel cohercionis.nam lepe ad euitandum maius inconveniens reme dium inde folu comitti opoztet ad bos luntatem et conscientiam partis. Licut inpluribue casubus constitutibs in les gibz äglie videri potest: (Doctoz. Aliquos casuside pro ereplo oftedas. Studens. Di defendens in bie ui de debito prestat l'acramétum quod nichil debet/vnde queres ab accõe sua erduvit/licet vefévés i tali calu fallu fecerit lactin no est p copullione aligo

in Di ai

cu fa nı

加奶

lu

qu

tu Il

p2

un

hii

ın' ın

tet

rel

fo.tritt.

inde reinedin. Tenetur tamen defens dens in illo calu in consciencia pecuni am illam foluere. Item li turatozes ali cuius attincte primam tutatam in qua fallum factum fuerit lacem alliemat/ nullum tame inderemedium lecundu antiqua maxima legis haberi potest. Dec etiam breue de sub pena in tali ca su iacet/sed solum premedio habetur quod ille qui recuperauerit tenetur in conscientia illud op recuperauerit rest tuere ath ad hoc compelli non potest. Item bbi'non potest habert sufficiens probatio/nullum potest haberi remedi um per breue de sub pena nam per mo dun cohertionis idemest indicium de hiis que non lunt t de hiis que non ap parent. Et lieut in calubus predictis & in multis altis remitti debet remedici in conscientia ad solam voluntate alteri9/lic li iudicia i curia regl reddita red dat cotra cotate line cotra colcietis

il=

m

āz

30

tt

D

t

a

eodo

3

t

am/bnde nechaberi potest remedium perrozem attictam vel certificatione/ tunc remitti debet ad folam voluntate illius qui recuperauerit/btrum le bult refounare lecundum conscientiam vel non/quod omnino opoztet facere in fo re conscientie / si conscientiam sanam et incolumen conservare voluerit / li= cet adhoc compelli non potelt. Et quia occasionem dedisti de conscientia alis quid tractare/oppinionem tuam audi re cupio qui formanda est coscientia les cundum legemet qu dimittenda est lex ppter conscientiam. Doctoz.De illa materia liliter oppinõem tuam au dire cupio maxime secundu casus & fu damenta legis anglie. qz pzius nő mul ta inde audiui. Ded anteg aliquos ca sus ide ostendas/vellem te aliquid bre uiter dicere quomodo hee due questio= nes fecundum oppinionem tuam funt intelligende.

in for bit tat leg nie eis Act tur

ali

Col

leg

bu

leg

mi

un

Fo.lritti. Quomodo hec questio est intelligenda scilicet bbt con lcientia founanda e a lecunda legem. ca.rbii. Studens. Lex de quahabetur i pac questione scilicet vbi conscientia fonnada est secundum legem be michi videtur / non est intelligenda de lege tationis à de lege diuina led etiam de lege humana non contraria legi ratios nis neclegi diuine/led luperaddita est eis p20 republica melius gubernanda Ram talts lex humana lemp ponenda est sicut regula in conscientia. Peelici tum est ab ca declinare a derteris nec a linistris. Pam talis lex humana non solum bim legis humane led etiam be legis rationis vel legis-divine ex qui=

bus diriuatur in le gerit & continet. 92

leges abhomine codite qui ad hoca do

mino recepit potestatem a deo costitu=

untur. Et ideo lecundum talem legem

m

tē

lt

el

n i=

a iii

C

humanam/du in suo roboze stat a virtute omnino formanda est conscientia licut de lege rationts & de lege diuma in luis calubus formanda cft. Sebli talis let humana ex Cufficienti auciho ritate/licet no ex lufficienti caula mus tatur/mutaf et conscientia ex illa pais us fudata. Insup lex illa de qua habet mentio in capitulo peedeu scincet vbi dimittenda est ler propter conscientia non est intelligenda de lege ratõis nec de lege viuina. quia hee due leges de= clinari non postunt. Sed nec est intelli genda de lege humana in pticularibus Dictanti legi rationis a legi diuine co= sona. A quod tamé ab ea declinandum est propter conscientiam. Pamer tali lege humana formati debet coscientia vt supra vicitur. Pecetiam intelligen da est de lege humana aliquid precipis ente vel probibente quod est contra co scientiam. Pam si aliqua lex humana

B

U

tı

te

El

al

ie

DI

di

ue

Qu

C

ro

Car

tir

gei

cip

tor

nit

cõn

tet

Q (

fo.lrb.

etiquem obligat per modum precepti vel prohibitonis ad aliquid quod est co tra conscientia non est ler/sed corrup; tela est mon ligat non est ler. Pam ler est ars honeste vivendi ligans hosem ad sue observantia. Pa aliter non estet ler nisi ligaret. Intelligitur ergo secus dum peritos legis anglie quod ler de : clinanda est propter conscientiam di= uersis modis es secundum diversas re= gulas prout inferius dicetur.

a

a

I

0

=

1=

ť

į

á

C

3

t

Ø

3

1

Í

I

CPrimo credunt plurum imperiti erroze decepti, quod licitum elt eis facere
lana conscientia omne id quod si fecerint non ernnt pumendi secundum legem cum tamen hocler fieri iminime p
cipit/sed solum si fiat ppter aliquam
considerationem rationabilem no pus
nit faciente/sed conscientie illoz illud
comittit Ideog faciunt sepe quod face
te non deberent/a retinent ot proprii
g secundu conscientiam restituere te-

J.1.

nentur bude habentur plures calus in legibus anglie ex quibus aliqui pro ex emplo infercus inferunt bude primus

talis cft.

Si duo teneant aliquem boscum co iunctim et bnus cozum totum bolcum fuccioit et omnia proficua inde couer= tit ad opus luum proprium/Inisto ca su socius suus nullum inde habebit re= medium versus cum ad commune les acin et tamen tenetur in conscientia Cocio suo restituere medietatem profis cuorum illorum / Pam licut ler dat ci tus folum ad medietatem bosci illius sic etiam dat ei ius in conscientia so= lum ad medietatem proficuorum inde prouentencium/nec tamen potest dici in tali casu quod let est ideo cotra cos ciétiam. nam ler nec bult nec precipit quod bnus cozum omnia proficua ide libi Coli caperet led conscientiis illozu illud comittit. Sed inco qui omnia

fo.ltbi.

pioficua illa ceperit contra conscienti; am allignari potelt defectus quem in conscientia reformare tenetur a anis main Cuam Caluari cupit licet adhocy aliquam legem copelli non potest. Di= ci ideo potest in illo casu et huic simili bus quod oppinio illa erronea declis nanda est propter conscientiam & non gler declinanda lit ppter coscietiam. Titem liquis fecerit vimillionem ad terminum vite de vna acra terre /et te nens ad terminum vite ince disseils tus est / et postea disseilitoz obiit sci= litus etheres eius intrat et proficua in de recipit let postea tenens ad terminu vite similiter obitt post cuius mozteur iple in revercione prolequitur accione versus heredein predictum secundum legem & terram recuperat/In illo calu nulia dapna lecudu lege recupabit. q2 ad comune legem no fuerint dampna data verlus aliquein nili verlus'eum

r

18

ő

n

r=

a

25

a

13

CL

9

12

3

ci

[=

it

2

ũ

a

J.11.

qui iniuriam fecerit lieut verlus diffei litozem et boc solumin accione prosecu ta per eum cut facta fuit imuria. Sed postea p diversa statuta datur damp= na in quibusdam accionibus realibus vt i statutis illis patet que nunis loga effent ad recitandu. Sed ista accio nec pie res alie acciones reales minime co= tinentur in illis statutis et ideo rema= nent petentes in accionibus illistine remedio quoad dampna per commu= nem legem ficut ante statuta illa remă ierant. Et lieut in casu proximo prece= dente ille comunctim tenes decipitur er quadam erronea oppinione bribin paret pro eo quod non habetur remedi um millo casu versus cum ad coms munem legem/lic i ilto calu multi des civiunturcredentes quod dauipna in isto casu et huic similibus iuste retines re postant pro co quod non datur res medium inde versus eos per legem

. Po. kvit.

tum tamen ler nultum ius cisattribu it in dainpnis illis. Et licetfozte titus lum ignozauit tamen licut ignozanci: a illa non exculat in legibus aglie quo ad titulum in fozo contenciolo lic nec exculat restitutionem proficuozum in fozo conscientie. Tenentut igitur te: nentes in talibus calubue dainpna p: solucie petentibus lecundum tempus quo ius eis accreteret si conscientiam samuet incolumem tenere voluerint alioquin penam in futuro seculo luget

Pam licut tales tenêtes nulium ius habent ad terrain lic nec ius habent ad

proficua inde prouenientia.

Cei

cu

(d)

p=

18

ja

ec

Õ=

3=

16

1=

ıã

E=

ir

į

1

10

3

1

Intelligitur etiam bbi lex non bult prinittere hoiem tus alterius contra = dicere quod prius affirmauit in aliqua curia regis ex recordo bel qualit se bo= luntarie excludit a tali berificatione/ bi filia legittine nata cum sorore na= ta extra matrinonium liberationem

J.III

ertra manus domini regi profequitur si illa basterda medietatem terre illius postea ceperit cum sorore legittime na ta/illa aliquod remedium inde in legi bus anglie habere non potest. Paniex recordo astirinaut se simul cum illa es se coheredem et tamen secundum conscientiam basterda illanullam partem

terre illiustenere poteff.

exclusiones habeturin legibus anglie que in lingua anglicana per peritoste que in lingua anglicana per peritoste que in lingua anglicana per peritoste que to lingua anglicana per peritoste que to lingua anglicana per peritoste que rum in plurida casubus excludetur que ad verificada id quod foate fit berum. Et hoc patitur in lege ne aliquod inco ueniens ambiguitas sue contradiccio incuries regis eueniret. Et si aliquis foate per talem exclusionem non potest fauozem legis optinere pao iure suo habendo ne inala piedicta sequerentur/tenetur tamen quilibet qui sic injuste

fo.! pbiii. tenet aliquid ab eo qui lice peluditur le cundum conscientiam ei restituere.

Duta quamuis in calubus poictisler non dat libi taliter excluso aliquod remedium/tamen no iudicat nec dat al=

tert aliquod tus ad rein:

IE

13

a

gi

ec

1=

11

Ca

g

Im intelligitur quandog quod ler declinanda est propter consciétiam de talibus calubus particularibz qui per equitatein siue perlegem rationis vel per legem diuinam excipiuntur a gene ralibus regulis legis anglie de quibus cupia habetur.ca. pv. vnde proprie lo= quendo verificarinon potelt quodlex vult vt talia fiant que taliter excipiun tur.q2no est intentio legis bt p20 lege seruarent. Sed regula illa generalis generaliter lüpta est ipsa ler que in le bona est.licet aliqui casus particulares plegë ratõis vel plegem diuinā ab ca ratoabiliter excipiuntur bt in covem capitulo rv. plemus apparet.

Luii.

da est proprer conscientiam voi lexius dient lecundum allegata et probata / videlicet secundum allegata et probata / videlicet secundum placitata et triata in ve cotra veritatem que tiam tenet et tenert oportet moids legids humanis.

Them intelligitur aliquando cu cau la legi cessat man cu causa legis cessat: cessat fler in coscientia. vide talis has betur casus.

te

DC

ill

el

别

te

ip

01

Da

di

1

cfl

fu

fu

Et

CO

De

1

lei

133

alteri dimilis ad terminum vite/a ille breue de trasgrellione prosequitut ver sus extraneum illum/in tali casu si te= nes ille ad terminum vite obtineat iu= dicium versus illu extraneum / sedicet vi habeat dapna ad triplu vi secudum lege anglie habere debet eo q ad tanta dampna onerari potest versus illum i reuertione/a postea ante executionem inde ipse in reuertione obiit/ ita quod nulla actio vasti versus tenentem ad

fo.lrix. terminum vite de valto illo violequi potest/tune licet queres executionem udicit poicti petere potest lecundum egem/tamen eam petere i conscientia d potest nisi secunda valozem dapni. Aâ caufa quare dampnumin triplum recuperauit determinata est per morte iplius i reuercione. & lic recompensati onein folum capere opoztet ferundum dampnum quo lustinuit/4 no lecun= du väpnum që pris lustinuisse potuit. CItm intelligitur quod ler declinada est propter consciction cumiler aliqua fundatur er presumptione Pain si p= funptio illa sit contra beritatem/fallit et ler in conscientia. Sed nungo sunt consideratões consiles er aliislegibus deducte ad Caluaudam conscientiam. Doctoz. Immo plures vaide & in lege canonica et ciuili. bnde bna talis elist bult Panozmitanus i ca Rainal. dus leikt li heres no taciat iuctarin que

13

1

t

teneiur iltra bires hereditats. et huic turi ius canonicu non relitit vi ibi vi detur. à tamen in conscientia non tene tur vitra vires hereditats à alie plures couverationes sunt voi lèges humane no sunt in omnibus tenende in fozo co scientie quas ad presens omitio. Sed supplico amice dilecte vi iam aliquos casus ostendere cures voi conscientia secundum oppinionem cuam formati debet secundum lege anglie (Const. Libenter faciam.

Dic ponuntur aliqui calusad ostendendum bbi conscictia formanda est le cundum legem. ca. xbiti.

b

D

g

ti

İl

0

t

Studens. Filius lenioz ad commente par de lege de ciam in conscientia/d in Burgh englishe filius iunioz eam in le lege de conicientia possibe bit. Et in Ga

.fo.lrr.

pent bt filie ad communem legemin ie ge fetiam in coscientia. Et alia causa barietatis coscientie in casubus predictis assignati non potest nist quia let ăs glie secundum diversas cosuetudines inde variatur

I Item li quiser mero motu fecerit feoffametum de duads act is terre qua rum bna acra facet in bno comitatu a altera in also comitatu/a facit liberati onem seisine de bna acra i bno comita tu noie dictar duarum acrarum terre: in isto casu feoffatus secundum legem a conscientiam non habet ius miss solu ad illamacram bnde facta fuit delibe ratio seisine/nisialia acta in also comit tatu fuit infra visum.

Tte si quis ex mero motu fecerit facs tumfcossamenti pluribus de bna acra terre/Et virtute illius facti facit libes

bute i bis lene

ane

o cõ

uos

tu

ul

le

m= pa

in

38

rationem leiline bni eozum nomine de nium. In ilto calu omnes tă ablentes quam presentes habent tus in acra illa in lege a coscientia. Sed altier esset il talis liberatio seisme facta tucrit bni nomine plurimor absentium siue face te quia tunc ille cui facta fuerit liberatio seisme haberet solum tus i illa acra a secundum legem a coscientiam a alti

DI

ti

n

ei

EI

n

b

michilinde haberent.
Siguis leilitus de

ond quod habet comuniam patture petinentem/et quandam advocationem appendentem facit feottamentum ma neru pecoicti alteri er mero motu tuo a non dicit: habendum libi. Ac. cum per imentus/In ilto calu feottarus habet ius in lege a in colcientia loium ad ma nerum predictum et ad communiam patture predicte/a no adaduocatione predictam. Sed li feottamentum faczium tuillet de manerio predicto haben

. fo.kri. e d= duin libit heredibus suis cum pertine ites tus/tuncfcoffatus haberet tus ad mas ılla nerium predictum & ad coiam idam ac etli etiamad aduocationem in lege & colci= bni entia. d(: I Item li dominus rex leisitus de ma ras nerio cum aduocatione eide manerio cra ilit

nerio cum aduocatione eide manerio pertineti ex mero motu dederit idema neriumalteri per litteras luas patètes habendi libi et heredi luis cu ptinetiis/ in ilto calu ille cui fit donum no het ius ad aduocacione predictam in lege nec in conscientia Sed si littere patètes fu illent taliter facte scilicet habedum manerium. Ac. sibi à heredib? suis cum ad uocatione predicta tunc haberet ius ad manerium ad aduocationem predictam in lege à conscientia.

eri

p= in

18

10

et

et

d

11

Ē

1

(Si dominus rexfaciat leiliri in mainub; luis manerium cum pertinentiis ratione custodie/ad quod est quedam

aduocatio pertinens/acu heres ad ples ma na etatem peruenerit dominus rer fas cit ei liberationem extra cancellariam de manerio predicto per hec verba cum pertinetiis/advocatio transit heredili cet expressa mentio minime fiat de ad= uocatione.ita quod heres ille ad pror= imain vacacionem habet ius pielentä= di ad ecclesiam illam in lege & in conscientia.

ree

1118

tre

bo

1

aç

Q?

to

fc

el

ft

Titem li quis fecerit dimissionemad terminum annozum/ reddendo sibi et heredibus luis t.s.pannúad festúlat ti michaelis. ac. lub conditione quod li redott9 predictus aretto fuerit per .rl. dies. Ec. ptune bh licebit dimillori & he redibz suis reitrare. A postea redditus piedict9 aretro extiterit. a diniffozpe tit & demandat redditülecundum fozs mamlegis a obiit theres luus intrat/ intratio illa est bona et iusta in lege et conscientia. Ded si pater suus non de

fo.lrxii. ples mandallet redditum in vita lua led he fas les luus post mortem suum fecisset des iam mandam & pro defectu Colutionis rein um traffet/tune reintratio illa non fuillet dili bona nec in lege nec in colcientia. ad= CIrem li tenens in dote seminauerit ot: agros suos et obiit ante maturitatem tā= granozum/grana ilia pertinent execu= 011= tolibus tenentis in dote in lege & con= scientia & non ipi in revertione. Aliter ad est de herbis a fructibus. iet Chi mulier leminauertt terram lua läc a postea virum ceperit/et virante sepe ost rationem obiit/tüchlada illa pettinet tl. mulieri in lege & conscientia. sed aliter he estet li vir post marrimonium seminas let terram: quia tunc blada illa executo us ribus viri pertinerent in lege a conscipt 12= entia. t/ Them li quis de terra aliqua leilitus et terram illam alteri legauetit, legacis o illa secundum legem Anglie vacua 03

elt nullius phigozis. Eideo heres luu p terram illam habebit etiam in conscito cia.

Ité li de alteri dederit terraphec bend ba :habendum & tenendum fibi ippin intendens quod terram illam habebild abit heredibus luis, in hoc calu ille cult terra illa data e terra illa folu hebit adt terminum vite lue/Etunc ad donato: de revertetur etiam in conscientia. Laliei ratio inde no habetur nili quier angliel taliselt. Doctoz. Sed li in talit caluintenno partium propter aliqual considerationem pecunie matrimonii vel aliter fuisset quod ille cui terra illa data fuerit terram illam libi & heredis bus suis gauderet/tunc credo quod he redes sui in conscientia terrain illain habere debent. Studeng. Aerū est quod dixisti. & ideo casus ille colum intelligendus est vbi donatoz ex mero motu liue ex mera voluntate line alt=

Fo.Itriii.

sluu qua recompensatione vei consideratis

Trem fi quis duniserit tertam et red c benditű qui prius elle habuit alteri ad tint ppin num vite et tenens de terra bide red= bebildit9 exist attornauerit bt opoztet pol le culteam predictus tenens ad terminum nit ad vice terram et redoitum prédictum ali atordenauerit p termino vite aliterius vel taliain feodo / tunt ille in revertione Com nglielegem Anglie et etiam in conscientia taliterram illain intrate et tenere potelt. iqua led redditum illum habere non potelt: ionii Et causa diucrlitatis est quia lex inde illa variat. Num lecundum legein anglie edisterra predicta per predictam alienas dhe tionem fozisfacta est et non redditus. lam CIté filius natus polt matrimonium leru hereditate patris gaudebit i colcietia lum prefilio nato antematrimonium . Et iero causa est qui lex et consuetudo Anglie ali= talem habet bt legittimum: et filium

R.L

natum ante matrimonium baltardum judicat.

Trem li terra detur viro et prori lue et tettle persone in feodo et postea vic terram iliam alienauerit et obut/ mus liez medietatem illiusterre in conici= enitarecuperabit: Sed li terra detur vico et mulieri non maritato et tertie persone/expostea vivet mulier illasti= mui maritentur/ & postcagg vir tile ali enauerit et obitt/i illo calu muiter loiu tertiam parte recuperabit in coicietia Et sola causa diversitatis conscientie in predicis duodus calubus est diverli tas legis.

Trem emptozius habet erga ommes ad bona empia inferiis vel mercatis ettam in consciétia dum coscius prime proprietatis non fuit ita quod en proz tolnerum soluat aut altud fecerit p.o tali emptione secundum consuctudis

nem feriarum illarum.

fo.lrtitti.

Them beddanda foristacta sunt regiculcum prius pertinebant etiam ses cundum conscientia à causa illa quare forisfacta sunt i conscietia no habetur nisi que lex iudicar ea forisfieri et pro annua ipsius mortui dispont.

m

ue

ULE

U=

CI=

ur

ie

[i=

ili

lū

la

18

li

g

g

e

12

0

I Item dominus ter habebit catala la bilagatozum felonum fugitiuorum ac weyuiatozum ac extrahuras bona confiscatata etiam in cosciétia dum se cudum legé cum debitis circumstanci is sozisfacta sunt: Sed bona illozu que solu idictati sunt, p felonia vel murdzo non sunt fozisfacta nec in lege nec in coscientia quous ille idictatus secun dum legemattinctus sit.

I Item li tenës cellauerit p biennium bei li tenens tenere de domino luo in curia de recozdo disclamauerit / bei li tenens ad terminü vite i vieui de quid iurl clamat seodu clamat vel i accione

.R.ii.

reactione petit. vel (1 Abbaset consuctus terrain fundationis domus ine alienauering/in his calubus et hiis (1=1 milibus fozisfacta est terra eriain in ed scientia. Et nulla alia causa hétur qua re conscientia in hiis calubus a hiis (1=1 milibus talis est nulla qua terra illa in casubus predictis secundum legem fo=1 risfacta est.

Istem blada crescentia super terram dimissam ad terminum annoquim in ti ne terminu prinent ipsi in revertione etia in conscientia. Sed aliter est de blas distenentis ad terminu vite. I Docsto, De illo casu de bladis tenentis ad terminum anox dubito. Mamsi ille quamissament fecerit/totu redditum illi us anni recepit/non videtur stare cum conscientia quod etiam blada retinere potest. I Studens. Et si ille tenes ad terminum anorum blada in tali cas

.fo.lrrb.

su haberet/tunc terram illam vitra ter minum suum teneret/quod cum iusti tia noa staret nec cum intentione pue me dunissionis. Et ideo lex blada illa ipli in reucreione adiudicat. Et defec tui iplius tenentis ad terminum anno z altribit/q terrā illā lubipa forma ac ceptă seimmauerit/ pumodo ei latis co stabat o ifra terminu illu blada illa ple ne matureleteno potuerit: Doc= to2:3n isto casu circustantie marerie & qualitates plone bt michi bidet multu ponderande funt. Dec in isto cafu bna sola regula coscientie bt chuno as Lignari potest. led viterius supplico ps cede. Studens Si dimillio fiat de cerra terra ad terminum vite rema nere inde rectis herediby Johannis at Style/si misto calutenés ad terminú vite obierit i vita Johis at Style/tüc terra illa ad donatozem revertetur eti am in conscientia. Ded hoc intellige: .L.iii.

in

n=

ue

[1=

cõ

la

1=

n

0=

11

ti

18

15

= Odi

e

dum est cum remanere illud factum fu erit exmero motu. gremanere illuo vacuum est in lege. Sed in illo casu si Johes at Ayle cui remanere illud limi tatum fuit obiit in vita tenents ad ter minum bite/tunc remanere illud effet bonun in lege et etiam in conscieria. Ttem in casu poicto si Johannes at Aple obiit biuente tenente ad terminu vite habes filiam heredein broz lua cu filio pregnante posteags tenens ad ter minum vite chut Afilia vt in remane= re illud be heres intrat be iuste poterit posteags filius natus est qui tunches res patrisuo in lege censetur : tu filia terrampzedictam gaudebit ippm etia in conscietta. que lex alis est quod ius in defilie pertinet nec in his caluby mul tum est inludadum, nam quali totum comus legf in hiis & i hiis likibs coliffit bude tenent legis piti anglie quod bbi aliqua lex rite habetur scu oppinetur

fo.lrxbi.

pro dispositione rerum reasum bei p= Conalium aut mixtar que no est corra legem dei net cotra legem rationis qui ler illa ligat ves legi lubiectos in fozo conscientie, Insuper ex casubs predic= tist cra'iis calubus in legibus anglie hiis fundiby formant potest silogifin? conscientie sub hackorma. Sinderelis ministrat maiozem sic. Justicia est cui libet frenda. Super qua maiore legan alieministrat minozem sic: filio nato post matrimonium in hoc regno äglie. spectathereditas pre filio nato ate ma trimonium. Ideo conscientia facit ta= lem coclusionem: Ergo filio nato post matrimonium reddeda cft hereditas. Et lic de aliis calubzinkinitis founds ripotest in legibus anglie silogismus conscientie liue rectum indicium cons scientie: Et nune docto; reuerede quia ad questiones tuas do censerum offedi ālo vt ad qualdā āltiones er legibs an R.iiii.

1 fu

luo

usi

mÉ

ter

Tet

7.

at

nű

cũ

er

e=

it

C2

a

n

ıl

1

ti

gite formatas bade dubito quid at teneadum in confcientia opinionem tuä
oftendere digneris. Doctoz.queAtones illas produc in palam/a opinis
nem meam inde libenter oftendam.

i

ſ

1

t

Prima questiostus dentis. ca.rir.

Autoping. Si infans etatis.rr.
autopiui capar rationem & lapientiä
habens le & lua gubernare/terram luä
bendideric/& cum pecunia inde teceps
ta aliam terram maioris piecti quam
fuerit piina einit & possidet/ an potest
infans ille terram piinam repetere in
conscientia sicut potest per lege terre.

Docoligiotibi bone studens ide
bidetur. Dottoens. quer anglie
in hoc articulo fundatur er piesumpti
one.s. quod infantes communiter ate
annum.rr.no sunt sui capaces nec ras
tõem habetes se & sua gubernare/ ppt
q posuit ler anum certú quasi omnib;

fo.lerbii. te: infantibus rationabilem Colicet annit uã .pri.ac. ad dona a feoffamenta et alia 16= fundlia facienda & non infra. nis men quia presumptio illa in isto infan ti videt deficere i michi videtur quod Deficit et lex in conscientia. Et quod a lege predicta pro infantibus ordinata in conscientia excipiendus est. Pec le T. posse in conscientia terram illam repe= iã tere. Quid inde est oppinio tuat ıã Doctor Buulquam oppionioné)= meain inde oftebam vellem a tealiam n petere questionem. scilicet ex qua lege a habetur an Ccilicet er lege rationis an 1 er lege consuetudinis q liber tefitum in hoc regno Anglie potelt transferri de vno adalium ver solam liberatios nem leiline. (Studens.Ex lege consuetudinis. (Doctoz. Et que indeest vera confuetudo: (Sti= Quod per talem liberatio= nem leiline factam per aliquem qui elt

plene etatis extra prisona nec viro co: ne opertam transfertur possessio et ius ei vi cui talis fir leisine liberatio Docice tor. Et fi ile gni facit talem liberati tu onem leiline fit infra etateui/quid tut lo Cecundum legem anglie operatur talis Studens. leisine liberatio. Quod postellio solum transfertur ano ius. Doctoz. Tunctuiple conce dis quovius no competit isti fcoffato per illam liberatione feiline. [Studeng. Merumelt. Docto: Et si ius ei non copetit per liberatione lei line/per que actu tune lecundum oppi nionem tuam debet ius ci competere. Studens. p cotractum fine bes Ditionem inde prius factam. T DOC to2. Et li contractus de terra fiar pin fantem/quid operatur in lege anglie talis cotractue (Studens. Inles getalis cotractus vacuus est nullius vigoris/led th videtur of folciëtia tes

DI

ti

9

C

C

t

fo.krvitt.

tos nere debet en quod ifane ell fui capar us ei vt lupza euideter patet. TDocto2. Ot ex qua lege tune secudum opinionem tatis tua formaretur illa conscientia de qua tuc loqueris:non exlege regni. q2 bt tuiple alis diristi scom legëtilam vendicio et lis teratio Ceiline proicte nullis lunt bis goris : sed et bi micht videtur nec ex lege rationis negger lege diuina i hoc casu formari potest conscia. q2 bt fiant contractus non habetur exlege ratios nisneque ex lege viuina led ex legehu mana. Et ois conscientia ex aliqua le= gefozmari debet . Ideo bt michi vides tur in isto casu coscia debet formari se eundum lege terre q nullum ius in illo calu emprozi iudicat. (Studens: Post legem proprietation non possunt homines limul convinere line contrac tubus. Et ideo videtur quod contrace tus sint de lege tationis. TEDOCE. to2. Licet de rebus personalibus

3. tnő

nce ato

tu= Et

Cei ppt

e.

DÉS OC

Ín

lie 23

Q3

23

durum effet komines simul conutuired fine cotractibus/tn phoc non bideturbu fullicienter probati quod cotractus no be Cunt de lege ramonts. Main cu oia tue et rint comunia non fuit aliquis contracto tus necessarius. Et cu ipsa ler apzietate tis lit de lege humana bt lupza dicitur ti .ca. v. Cicetiain lunt contractus qui ex le illa lege proprietatie diciuantur. Ded fi licet contractus de rebus plonalibs fut m multum necessarie pzo communi btilis bi tate/non tamen contractus de terris & le tentis sunt adeo necessarie. qu'une ven q bitione terrarumpossunt hoies bene li k mul coutuire. Et ideo a p flaturum 02s ti Dinatum effet quod on mis veditio ter fi rarum i hoctegno ellet vacua. t quod t quilibet non obstante aliqua venditõe |t remaneret de terris luis leilitus/ellet | fatuit licitum. Et fitunc non obffate i tali fatuto quis terram fuam pro certa | pecunie luma bendiberit/potuit in be

fo...lrrir.

tuireditoz terram illam libi retinere lecuns deturbum formam statuti ilius nó obstáte us nőbenditione illa in conscientia. & Colum tue ti remancret in conscientia restituere atrackptozi in pecuniis lecundum quantita zieta tem dampni in huiulmodi calu receps citut ti. Chtudens. Si tale statutű els. ui ex let iicu i tuc nichtl ei restaret facere ni Ded si vi eprozi restitueret vi dixisti. Sed s lut multum dubito an tale statutum esset tills bond. na vt videtur venditões sunt de is a lege ratõis tad minus cu facte lut ita ven adhabeatur inde quid pro quo exlege ne li frationis lecundarie habetur bt tenean 02 tut. Doctoz. Si contractus facti ter sunt scom legen inde hétur do pro quo od tür vt diriftier lege ratois est vt ipleä de tur. Ded li no lut facti le mlege tune let bacu funt nec in coscientialigant, Et ite insup Com Johem Gerson: li ler instis ta tuta estet o terra vedita reduni posset be ifra certos anos a cub certa forma ples

gem limitanda lexilla esset bona. ita o na venditoz posset terra sua redimere in: uito emptoze a cotra formā venditõis sue factă. Eadem ratio vult pler phi= bere potest ne tiant veditões. Lexetia ozdinare potest quod no fiant contrac tustine certis cestibzit quod fi aliquis contractus aliter fiat/quod nullius fit vigoris. & si tunc contra formain talis legis aliquis line teltiby terra luam ve diverit a etiam proinde pecunias rece: perit / nichil tamen ei restaret faciens dumnist bt emptori secundum conscientiam in pecuniis restituat et terram Libi retinere licitum effet. Sice= nim bidetur in casu proposito.s.quod infans iste in terram luam reintrare potest/a eam sibi retinere etiam in co= scientia/eo quod cotractus nulliuselt effectusin legibus anglic / et quod ins fans tenetur in conscientia restituere emptozi pecunias solutas et alia dāps

fic

BD

00

ip

[e]

at

lit

tu

111

R

n

pi

es

CC

p

fo.lrrr. a o na rationabilia que ea occacione fustinuit: led biru pficue terre illiginedio in: dis tempoze recepta computentur ad pro ficuum emptozis vel venditozis nolo ohi= ad precens distincte led bibetur quod tiã potius ad proficuum benditoris qua rac iplius emptoris computanta funt. uis led li contractus lufficiens de terristi fit at licet Colempnitatibus legis caret.s. ilis liberatione seiline vel Citib9 chicontrae vē tus in consciétia tenet & vendito; ad p ce: implendum cotractumillum i coiciett en: a tenetur. Et vi sepe audiui hétur res Cla media in talicalu in cancellaria regis m per breue de lub pena. Led que corractus 23 est insufficiens aliter vebet teneri in OD conscientia bt michi videtut sicut su= re perius diri in calu principali. Õ= Secunda questio stu= est ns dentis. .ca.rr. re Studens. Sitenens adtermi=

un vite impanellatus fuerit in aliqua

Ps

iurata in qua exitus perdat vtrum exi tus illi post mortem illius tenentisad terminum vite possunt in coscientia le uarisuper possessione illius i revertõe vel non aliqualitet dubito. (Doc= toz.quid bult inde ler ägite. Stu deng.quod possit leuari.nam si quis impanellatus in aliqua turara per bre ue de districcione apparere noluerit! ler anglie bult quod exitus perdat qui pro rege er antiqua consuetudine reg= mi leuari postut tā de terra brozis ettā post morrem viri sui deos forisfecerit/ qua de terris illius in reueratõe / cum per tenentem luum ad terminum bite ia mortuu foristacti fuerint. I Doc Si ler terre talis sit/ que est causa ouare dubitas inde de cosciétia? Studens: 12 quoddain martinú liegibus anglie habetur quod vbi du o tituli cocurrut/lentoz titulusest pze ferendus & fisto casutitulus illius in

Í

fo.lerri.
teuertione est ante fozisfactione exitu
um predictozum ideo aliqualiter dubi
to brum iuste leuari possunt bel non
Doctoz. er hac ratione tua bide
turte etiam de lege anglie inde dubi:

eti

ab

ale

tõe

)C=

tu

IIB

120

ti

ut

g= ttä

tt/

m

te

16

a

A?

ıű

u

22

u

tare/sedhot scire oio necessarium est.
namaliter de conscientia extali lege
formanda tractare superflumn esset.

extalises Doctor et si lex talis sit/videtur quod taliserit inde conscientia. Má cum ex lege habetur quod pro executione Justitie quilibet cum opus suerit in iurata impanellari des bet: videtur rationabile quod si apparere noluèrit/quod penam aliquam in curret nam aliter frustata estet lex. Et hec pena bt per te superis coperi/est ex itus perdere si non comperuerit: Ideo non videtur inconueniens nec contra tonscientiam si lex talis sit/quod existus illi de possessione illius in reueride

1.1.

Leventur maxime cum sit p20 executio ne sufficie Et tunc talis conditio intel ligituci lege transire cum dumissione ad terminum bite bude caucat dimil= soz vel defectut suo proprio iputabitur Et tunciftud perticulare maximum o terra tenta ab terminum bite talibus extibus obligatur est exceptio queda Coccialis in legibus angire abillo gene rali maximo quod superius memorale ti.s. quod vbi duo tituli concurrut op titulus lenioz est preferrendus . Et lie in isto casu illud generale maxunum locum non tenebit neein lege neci col ciencia. Pam per istud maximum per ticulare vigoz illius generalis maxuni in hoc calu refrenatur etia i colcientia

> EXertia questio studen tis. .ca. rri.

Tis. .ca. rri. Ca. rr

fo.ltrtit.

revertione dampna in triplum # loca vastatum/bu ű tenetur in conscientia dampna illa Coluère è locum vastatum reddere timinediate post vastuin factif bel quod non teneturas boc quousque dapna i curia regis recupet. Tooci to2.ante iudiciti redditti de dapnis in triplum & de loco bastato non tenetur tila reddere in confcientia. q: incertuur est do rendere debet. sed sufficit bt piel to lit ante iudicium ad redbendu baps na scom valoze rei valtate. Sed polt iudicia redditum tenet in conscientia reddere a dampua in triplum a étia lo cum valtatum. Cademog ler elt i oibs Statuti penglibus scilicet quob nullus tenetur in conscientia talem penalitas tem reddere quoulg scom legëre cupe tur. Dtudens. Ded potelt ne il= le qui contra tale Catutum penale ats temptauerit licite Defendere actioneur inde prosequutain ne reddat sudicium

tio

tel

ne

Il=

ur

9

us

bě

ne

16

P

IE

n

SC

C

lĺ

a

1

A.II.

mam statuti iuste prosequatur et ex iu sta causa/nullo modo potest in consciétia actionem illam defendere/licet pe=nalitatem illam minime tenetur solue re quous recuperetur be predicitur.

Cauarta questiostu= dentis ca. rrii.

feoffamentum in feodo de certa terra hadendi sidi a heredibus suts sub conditione quod si feoffatus inde aliquem diterius feoffare contigerit quod tunc dene licedit seoffatozi a heredibus suis in terram illam reintrare et eam bit in pussino statu suo rehabere predicto seconditio predicta in lege anglie dacua existit nullius digozis, nec licedit seoffatozi reintrare/ licet seoffatus faciat seoffamentum contra somman conditionis illius. Sed birum illa constitutionis illius.

fo.lrrriii.

Ditio lit tenenda in conscientia vel no michi dubio pendit Doctoz. Due est causa quare conditio predicta indi catur in legibus anglie mullius elle vi= gous. Estudens. Quia per lege anglieest incidens cuilibet statui de feodo timplici / quod ille qui talem fatum habet potest licite inde viterius facere feoffamentum cuicunque volu= erit. Etideo cum predictus feoffato? primo dederit feoffato talem statum p quem habet aucthozitatem alios feof um /a tunc cotta factum luum propris farebult eum postea per idem factum restringere ne aliquem alium ince feoffaret/lex hoc non pinittit, q2 hoc effet a contra factúluú ppziú a cotra fozină Stat9 feodi Cimplicis. Et Cimilis lex ha betur li luper statu feodi l'implicis facs ta fuerit conditio quod scoffatus non faceret vastum / talis conditio etiam vacua esset in lege. Sedsi conditto .A.III.

12=

iu

IÉ

E=

ie

Ci

a

1=

11

C

8

n

3

u

B

f

t

acta fuillet quod non feoffaret talem veltalem .ac. conditio illa ellet bona. quia non effet facto luo nec fratut feo-Di simplicis mere contraria.nam alfos potevit indefeoffare. Doctoz. Licet conditio predicta lit contra for= man flatus feodi Limplicis et etiam co tra legem terre / non tamen est contra formain intentionis interpartes concozdate. Et quia intentio partium fu= it quod it feoffatus ille aliquem de illa terra feoffauerit/quod terra illa ad fe offatozem reuertere deberet. kille keok fatus terram illam ea itétione recepit! videtut quod post acundum feosfamé tum terra illa in conscientia ad pzimū seoffatozem reuertere debet. Thatu Dens. Intentio partium in pluribus calubus in legibus anglie erit frustra= ta .s. cum non lit lecundum legem 02= Dinata & credo quod idem lit tenendu in colciétia. Doctoz. Aliquos ca=

Fo. krriiii.

fus inde bellem to oftendere.s. vbi frustata erit intentio partium/eo quod non lit ozdinata lecundum legem.

n

g

Studens. To hoc Cufficieter de= clarandum requiritur tractatus (pecis alis bude tempus ad precens cufficere non videtur. Led aliquos calus inde li= benti animo breutter oftendam ad das bum aliis occasionem inde plenius un posterum tractadi, bnde primus calus est qui quis mero motu ablos contrac tu vel aliqua recopecatõe intédes altes ri date terră în feodo Ciplici facit ei fac tum in quo continetur q habebit terra illain imppin/intedens qui per hoc ber bû imppm habebit terra illam libi a he redibs luis in hoc calu frustrata ca ins tentio tam in lege quam in coscientia. nam Columbabet terram illam ad ter= minű vite. Tité li quis dederit alteri certă terră o het ad terminu. rp. anou hed abi a herediby luis ad fine termini

L iiii.

dictoru.rr.anou/intendens quod hes redes illius cui terra illa cocesserit/ ter ramillam gauderét durante termino illo/frustrata est intentio etiain in coa Cietia/eo quod no elt ozdinata lecun= dum legem vt supra. Pam executores lui lecundum legen etia secundu cosci ctia i illo calu terminum illum gaude= bunt et non heredes: Tte si quis dat terrain vico et vrori lucct tertie plone intendens of quilibet eou tertiain par tem inde acciperet / frustata est inten= tio. Nam viret mulier pt una perlona in lege computantur/et nisi bnain partem bt bna sola psona capient.. Et lic vir et vror solum medietaté ide co= tra intentionem donatoris habebunt. t terria psona capiet alia inedietatem. Sed notădu est quad casus predicti & multi eis similes intelligendi sut quas do dona predicta fiát er mero motudo natous fine aliqua recopen atione. ic.

CV

D

ei

CO

q

tı

111

al

ti

pi

n

tt

el

ti

Et

III

b

a

0

Cu

fo.lrreb

Et que coffator in hoc cafu ppolito p Cufficiens factu Luum terram illa ab co Dederit et medium luper quo intentio eius fundatur pzo terra illa rehabenda contra regulas legis fudatur / bioctur quod ex lege anglie non potelt fomas ri coicietia/sed nec exicge rationis for mari potest bt michi bidetur. gandest aliqua ide ratio primaria bt talis codi tio lic bona: sed nec habetur aligo prici pium vnde ratio secundaria inde fozmari poterit. Et biteris nichil effet co= tra ratõem li per statutum ozbinatum effet quod luper feoffamentum terra= tumnulla, oio effet reservata conditio. et certum est quod cum aliquid ex mar unis legis anglie prohibitum fit/tante virtutis et efficacie in tege existit/sicut li per statutum idem prohiberetur. Ide o feoffator bt micht videtur in hoc ca= lu nullum tus habet nec in lege nec itt conscientia. Doctoz. Et quid tibi

videtur de feoffameto facto line l'crip ta sub coditione in lege promissa/btru ligat conditio illa in conscientia.

Studens: Ligat in conscientia: nam etiam in lege ligare potest scilicet a conditio illa comperta fuerit per iu= tatam. quer angite non est quod om= nis coditio facta line l'exipto lit bacua led quod non potelt placitari line lerip to. Et quia in hoc casu conditio potelt valerectiam in lege bt predicitur:ideo valet et ligat in conscientia. Ded qua= do talis conditio est taliter vacua in le ge bt i calu propolito/est etiam vacua in conscientia / nisi ler illa qui cam ius Dicat effe vacuam sit contra legem rati onis liue contra legem diumam/quod in calu propolito affirmari non poteft: Et ideo bt michi bidetur i isto casu fe= offateznec habet ius ad terram illam i lege nec in conscientia. Doctoz. Bene stat inde oppiniotua quousque

tein

btri alic fact Det tene Cul tõm aut

> thle fo20

tád

citu ins

Fari

3Da

fo. previ. tempus ad viterius inde loquendú ap tum habeamus.

Questio quintastuden tis. .ta. rriti.

Datudens. Si finis cum proclamatione seuctur lecundum statutum/ btrum per talem finem extiguitur ius alienum secundum conscientiam.

factum fuit illub statutum. [Stubens. De fant dominia terrarum a
tenementorum incerta. [Docto].
Cum aliqua ler humana fiat pro bono
tomuni/aut pro pace a quiete populi/
aut paliquo icommodo a populo eut
tado/licet etiam ius alienu extinguit/
tuler bona est et servari debet etiam i
foro conscientie. Pam bt superius dicitur. ca. iiii: Ex legibus humanis iuste
institutis patet bode est iustitia in ter
farum possessione a dominio rerum.
Pam quicquid secudum teges huius.

modi possibetur iuste possibetur, quod vero cotra cas tenetur fiuste tenetur. Et viterius vt ibi dicitur leges huma ne no contrarie legi diuine debent ser uari etia i fozo aie. t deas (pernit / Deu spnit & deo resistit Sublum etia legi bus possessiones et tura/ que igitur ab bno ad alium cum causa rationabili alterari possunt. Extali enim conlide: ratione lexilla fundatur bt audiui.s. quod per contractum factum in teris aut in increatisapertis alteraturpio= prietas. Et in lege ciuili habetur suni= lis ler. s. quod si quis tenuerit rem alie nam cum titulo et bona fide per trien= numerit dominus rei. Ethoc introductum fuit ne dominia rerum essent sub incerto et ne lites essent inter moz tales. Quia igitur fatutum predictū ozdinatum fuit ad dandum kassignan dum certitudinem tituli in terris et te nementis/videt quius illud alienų bir

tu cu i l fa

ar pt q2

te

po

9

Fo.krrbii.

tute statuti illius ertinguitur etiam se cundum conscientia. C Studens. i hac questione ad presente diterius satigare noso. namiteet adhuc multas alias habeo ad te questiones de legib; anglie et de conscientia/in quibus oppinionem tuam audire cupio/ Tamen qui fam tempus preteriit noso tibi tanto importunus este di ad eas immedia te respodeas. Sed si placet supplico di tempus oportunum aduenerii ets respondere cures. C Doctor. Eas otte de et gaudenti animo desiderio tuo ac quiescam.

DO

r.

10

er

ű

gi

16

li

2=

3.

8

=

3

e

£

5

t

Dic sequentur diverse questiones studentis de lege et conscientia ad quas docto; promisit se alias respondere. capitus. .rritt.

Ostudens. Si tenens in tallio post posibilitatein exitus extincti sece

tit valtum vtrum tenetur in conscien tia restituere sibi in revercione ad bas lozem rei valtate cum lecundum lege 19

Cec

lec

01

til

bt

A

Cu

Sc

cú

ni

1

ce

ti

b

g

te

t

ti

ad boc non tenetur.

Titem si quis vilagatus fuerit super accione in qua returnatum fuit quod defendens fuit quinto exactus cum se cundum veritatem nunqua fuerit er= actus birum dominus rex per petitio= nemet factum acide costius potest bo na talis belagati sana conscientia bt

lua retinere vel non. ac.

Them si extranens kecerit valtum in terristentis ad terminum vite vel annozum ignozante tenente btrum po test ille in revertione sana conscientia recuperare versus illum tenentem ad terminum bite bel annozum dampna in triplum lecundum flatutum (li extrancus ille nibil babet bel non Cufficis enshabet ad recompentadu vel no.ac. Tie fi aligs legittime nat9 certifica=

fo.littbitt. to fuerit baltardo pordinariu/etti p lequit breue bt herce btru potest alige legi perit's veritatf colcis foje de collis o tenett a placitare versus cu dicta cer tificatione lana colcietia vel no Ore btru aligs legf pit potelt lana colciett a este de colilio grenits ad coem leue st lit colcie qu habet lufficies materia ca sciette po defédes exonerari debet le cũ dụ cổ scietia sed defedes că placitare no potest ad comune lege vel non .ac. Titem si quis districtionem aliquam ceperit propoto vel debito tup obliga tione liue pro alia caula quacunque b bilicet iushabet tamen lecundum les gein distringere non licet & tainen pre textuilli9 districtionis quod petutob= tinuit/quid tenetur restituere ichlas tia piniusta captõe illius districtõis. Trem btrum erecutozes tenentucia conscientia restituere dampna pro per Conali transgrellione facta p testator &

cm

eas

ge

per

00

Se

T=

0=

00

ot

11

el

ø

cum secundum lege anglie ad hoc com

1

pelli non postunt.ac.

Trem li quis leisitus de. C.acris ter re haben for duos filios obiit inde leift tus post cuius mortem bnus extrane? fine titulo intrat et abatat et proficua mde capit per certum tempus / postea g filius seniozobitt nullo ingressu in illam terram per eum facto/polt cuius moztem filius iunioz psequitur bzeue de affisa mostf antecessosis bt heres pa tri luo a recuperat terrain cum dainp= nis a tempoze moztf patris fui bt bene potest secundum legem anglie/htrum in isto casu filiusiunioz teneturin con scientia reddere executoribus fratris Cui dampna que emercerint fratri cent ozi in vita sua/ea quod de ture in vita lua et competebant vel nont.

CAir alienat terram de qua broz sua dotabilis est et obiit/post cuius mozte

fo.lrtrit.

am libi allignari qua ille dedicit/polteaqs mulier iterum dotem petit et ter
ram tenens eam ei allignat, btrum de
bet etiam ledim conscientiam terram
tenens in illo casu ei reddere dampna
a moste biti sui vel a tepose psimo red
Sitionis dotis/ vel quod mulier solum
habebit proficua tempore allignationis/cum secundum legem mulier in ta
li casu i breut de dote nulla dampna re
cuperabit.

1110

ter

ilt

29

la

BS

in

18

18

d

1=

3

n

1

3

İ

Tohés at Aple leilitus de, c. acris ter re cólciulas aphenricus Pert habet ius ad terram illam finem factt leuari cu pelam leóm Aatutum amicisluis ad ertigueda ius illudia as dictus henric? hert ignozans est inde de iure luo quispert ignozans est inde de iure luo quispert lecado sta quod dictus henricus hert lecado statutu excludit a iure suo impom otrum etiam excluditur inde

.1. BB.

lecundum confeientiain.

Di quis obietit Ceilitus De. C.acris terre / à post etus moztem bir filie sue theredis flatim polt noticiam moztis patri brous sue iter arripit ad itradū in terrain illain. sed atequain ad terra illam benice poterit broz sua obitt/ b= rum Lecundum conscientia erit tenês per iegem anglie/ polito quod prolem habuerit/cum lecundu leges anglie tes nens per legem anglieelle no poterit. Di redditus alicui concedatur perci piendus de duabs acris terre/a polica ille cui fit illa concessio perquirat bnä acram Dictarum Duarum acrarum ter re a factum est et inde feoffamentum/ ita quod totus redditus predictus extinct9 est lecundum legem/ btrum et i= á extinctus el lecundum colitentiam/ bel quod tenens teneatur in efficientia Coluere redditum Cedin pozitionem. L Sinatiuus cocedatur vni ad termi

fo.rc.

nú bite/anatius ille perquirat terras libi & heredibus luis/milto calu tenes ad terininum bite intrabit & gaudebit libi & heredibus luis lecundum legem anglie. breum ctiam illain gaudebit le cundum conferentiam.

rís

ue

tis

dū

tá

b=

ÊB

m

29

t.

a

8

ä

t

3

Di quis alium feoffauerit sub cons ditione quod redditum Coluat cuidam extraneo belextraneus i cam intrabit a terrain gaudebit übi a heredibs Luis/ in co calu li redditus non coluatur/b= trum potelt extrane in terram illam intrare & tenere in conscientia/cumse= cundum legem anglie non potest / hoc intellecto quod in illo casu feoffamens tum illud factum elt er meto motu li= ne aliquo contractu. on the interior de del

C Item Cquis habens filium natum atematrimonium a alium polimatrimonium per vitimam voluntatem lua legat filio a heroi suo omnia bona sua quis dictozum filtozum in conscientia

11.

gaubebit legatis patris. In schicet tile qui natus est ante matrimoni um/bel ille qui natus est post matrimoni um Dottoz. Duestio illa non dependent et dubio edicientie le der noticia le gi/schicet recum indicabitur pro here de qui est heres secundum legem cano micain/bel qui est heres secundum legem cano micain/bel qui est heres secundum legem cano de qui est heres secundum legem cano de qui est heres secundum legem cano de qui est heres secundum legem cano de qui est heres secundum legem cano de qui est predictos cesus numerandus.

2000

C

D

11

H

8

1

经经典人

Main conscientiation of superaliquain legem de aliquo casu perticula
ri scrutanda/nisi bbi habetur i eodom
casu certitudo legis. Detudens
tunc omittatur ille casus sed cum tem
pus aduenerit ad alios casus superius
positos queso te respondere. Doctoz libenter faciam: Mecnon occasio
ne illozum que superius in hoc sibello
de legibus aglie diritti maiozem operam dabo qua prius dederim in legib?

Aglie plenius allertiri. Pain latis off fat qui noticia ide est multi necessaria et cleticis et laicis et omnibus in hoc regno comorantibus ettam in foto cos cientie. Et non solum questionibus tu is predictis/sed etiam alies si alias absocre placuerit respondebo/ dei iuuante miserico, dia pietate qui te sansa ico lumen conservat et nos ab feticitatem sternam peruenere concedat. Americateman peruenere concedat. Americateman peruenere concedat.

cet

n/

llű

ns

le

re

10

jê

e

3

-

3

1

3

2

·lial.

.ivi.dl 31 M. 60 -aludaT Tuttes. Ciprologue. fo.t Introductio. Misha to.iii. De lege eterna. fo.tit. Ca.ii Belege rationis. fo.bit La.tit Belege diuina. fo.tit. Ca.iiii Delegehumana. fo.tb. Ca.v. De primo tundamento legis lo du l'anglien enle monife l'écition Ca. bl Pelecundo fundaméto legi DB.tit.

The conference.

TODA

anglie. to rrivit. Ca. bii. De tertio fundamento legis a glie. fo.rrbiti. Ca. biti De quarto fundamento legf anglie. fo.rrriii. De quinto fundamento legi CH.IL anglie. fo.tit. De lerto fundamento legis Ca.E anglie. fo. rhit. Ca.ri Quid lit sinderesis. fo. rivi. De ratione. Ca.rit fo.rlbuit. De conscientia. fo.l. La.riii Quid lit equitas. ca.riiii fo.lbi. Responsio ad primam questis ca.rb onein doctoris. fo .lviit ca.rbt Decuda altio doctoris.fo.let. Duomoda hec questio est in= ca. tvii telligenda scilicet bbi conscia étia formanda est secundum legem. ... fo.lriiti. carbiii Aliqui calus ponuntur ad of tendendű vbi conscientia foz

CA

CA

Ed

Ca

Ci

Ci

manda el Com lege. fo.lric tit. Prima altio Auder fo.lervt 18 4 ca. tit Scha attio Audetis. fo.ler. illa ca.rr Eertia altio Audetf. fo. ixxxi gf ea. Exi Quarta queltio Auden= III. ca.rrit fo:lerrit. gr tis. wuinta queltio studens di. ca.critt foilgrebt. Jis tis. ca. priffi Diuetle questiones studentis IL. ad quas docto; promilitle alt ot. as respondere .: fo.lrrrbti. it, . finis Cabule. d. i. is Cexplicit dialogus de funut Damentis legum angue & De confci entia. Impressun Londini p te 7= Johannem Raltell. In 13 no Dfit. W.b.C. n Erviti. İ. Coum princlegio Regali.

THIND TELEFACTOR TELEFACTOR

CErrata.

dut.

- m	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	Leviala	•
Fot. p	pag.linea		
ti.	i. rb.		
		declarat	ue
tiit.	i. Trii.	ratio :	
D	1. 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10		
	u.r.	ratione	1
viii.	ii.rbi.	oppoliti	1111
•	i. ritit.	CITTO	
r.		cundum	
T.	it.ri.	tationis	
T.	it.Pbiti.	beritate	数は世界を行うでき
PARK R M COLUMN			
rv.	i. Kill.	commun	ns
rbiti.	ti.if.	turalem	BSR ShedCD
rir.	ii.FEii.	line .	
cti.	i. tb.	bellem	
Fritt.		omnes.	07 9
revi.	ii.Tiiii.	leiliri	
Ervitt.			
April Charles Charles Control		contra	4
truiti.	i. trui.	non	
erhitt.	ii.cr	tractonte	
		tractantu	
pretiti.	ii.Ebii.	compote	
rerbi.	f. Do	quing	
The said her state that said the said of t		TO THE PARTY OF TH	
rrrbi.		Line	
tttbu	.tt.tti.	nio2ť	
hhhniti	i.i. potti.	Dari	40
			THE RESERVE OF THE PARTY OF THE